

આધ્યાત્મિક વિકાસની નવી જ ક્ષિતિજ ખોલતું ગુજરાતી માસિક

છૂટક નકલ ₹-૦૦ વાર્ષિક લવાજમ દેશમાં રૂ. ૨૫/- આજીવન ૨૫૧/-
વિદેશમાં વાર્ષિક રૂ. ૫૦૦/ (વિમાનથી) આજીવન ૫૦૦૦/-

- સંસ્થાપક : પ. પૂ. યોગેશ્વરજી સર્વમંગલ ચે. ટ્રસ્ટ (રજી. અમદાવાદ).
- તંત્રી-સંપાદક : શ્રી નારાયણ હ. જાની.
- પ્રકાશન અને પ્રાપ્તિસ્થાન : 'અધ્યાત્મ' પ્લોટ નં. ૧૬૮૮ બી. સરદારનગર, ભાવનગર-૧. ફોન : ૨૪૭૧૨૩૦, ૨૫૭૨૫૦૨, ૨૫૬૫૮૧૧
- ADHYATMA email Address: adhyatma_editor@yahoo.co.in
- You can know about Shree Mahatmaji & Shree Maa from Website "SWARGAROHAN.ORG"
- અધ્યાત્મના સહાયક સ્વજનો : ૧. ડો. બી. જે. જાગણી, ૨. શ્રીગોરધનભાઈ કલોલા (કલ્યાણ) અને ૩. શ્રી જયોત્સ્નાબેન બી.ત્રિવેદી.
- તંત્રી, મુદ્રક અને પ્રકાશક : નારાયણ હ. જાની.
- મુદ્રણસ્થાન : રાધેશ્યામ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, ૫૩/૫૪ સી-૧, બોરડીગેટ, ભાવનગર-૧
- ★ લેખકોને નિમંત્રણ ★
- અધ્યાત્મમાં લેખો, ભજનો કે ગીતો મોકલાવવા લેખકોને નિમંત્રણ છે. અધ્યાત્મની ભાવનાને અનુરૂપ જ લેખો સ્વીકારવામાં આવશે.
- લખાણ કાગળની એક બાજુ ને સારા મોટા અક્ષરે લખેલું હોવું જરૂરી છે. બીજાં સામયિકોમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ લેખોની નકલો ન મોકલાવવા વિનંતી છે.
- ★ અધ્યાત્મ અંગે સૂચનો ★
- ગ્રાહકોને ગ્રાહક નંબર સરનામા સાથે લખવામાં આવે છે તે નોંધી લેવો.
- 'અધ્યાત્મ' જો આપને ગમ્યું હોય તો આપના પરિચિત વર્ગમાં તેના ગ્રાહકો વધે તેવું આપ કરતાં રહેશો.
- લવાજમ માટે મનીઓર્ડર, ડીમાન્ડ ડ્રાફ્ટ-ડો.બી.જે.જાગણી, ૨૪-નાલંદા ટેનામેન્ટ, હિલડ્રાઈવ, ભાવનગર(ફોન-૨૪૭૧૨૩૦)ને મોકલવા વિનંતી છે.
- 'અધ્યાત્મ' દર માસની ૧૭ તારીખે પ્રસિદ્ધ થશે. કોઈ કારણે એકાદ અઠવાડિયા સુધી અંક ન મળે તો સ્થાનિક ટપાલ કચેરીમાં તપાસ કર્યા પછી અત્રે જણાવવું. સિલિકમાં હશે તો જરૂર મોકલી અપાશે.
- પત્રવ્યવહાર કરતી વખતે ગ્રાહક નંબર લખવાથી વધુ સરળતા રહેશે.
- 'અધ્યાત્મ' અંગે કોઈ સૂચનો કરવાના હોય તો નિઃસંકોચ કરવા અનુરોધ છે.
- આગલા મહિનાના અંત સુધીમાં જે ગ્રાહકોનાં નામ અત્રે મળી જશે, તેમને તે પછીના મહિનાની તા. ૧૭ મી એ અંક રવાના કરવામાં આવશે.

- You can know about Shree Mahatmaji & Shree Maa from Website "SWARGAROHAN.ORG"

✽ અનુક્રમણિકા ✽

આત્મપરિક્ષણ	યોગેશ્વરજી	૩
આદર્શ વાત	યોગેશ્વરજી	૪
શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત	મા સર્વેશ્વરી	૬
Van Vishram	Mitta-Ottawa	૧૦
ધર્મનો સાક્ષાત્કાર	યોગેશ્વરજી	૧૨
ઈશાવાસ્ય ઉપનિષદ	યોગેશ્વરજી	૧૬
દીવાળીના તહેવારોની		
સ્વર્ગારોહણમાં ઉજવણી	નારાયણ હ. જાની	૨૩
પૂ.શ્રી માની સંનિધિમાં		
દિવાળી પર્વના દિવસો	ડો. બી.જે. જાગણી	૨૮
સ્વર્ગારોહણ ખાતે રજત જયંતિ પર્વ નિમિત્તે		
સત્કર્મોનું સમક	શ્રી રાજુભાઈ, પિનાકીનભાઈ જાની	૩૩
નિશ્ચેના મહેલમાં વસે મારો વ્હાલમો	કલ્યાણ	૩૭
પામેલા હોલેન્ડરની મુલાકાત	મા સર્વેશ્વરી	૪૬
વિદેશની ધરતી પર પૂ.માની યાત્રા	મા સર્વેશ્વરી	૫૨
રાધાના શ્યામ	મા સર્વેશ્વરી	૫૮
રસેશ્વરી	યોગેશ્વરજી	૬૧

આત્મપરીક્ષણ

—યોગેશ્વરજી

આત્મપરીક્ષણ એક ખૂબ જ જરૂરી ગુણ છે. આત્મપરીક્ષણ એક એવી વસ્તુ છે જે માણસને હંમેશ જાગ્રત રાખે છે. તેથી તેને સમય જતાં શુદ્ધ કંચન જેવો કરી દે છે. જે માણસ પોતાને માટે જાગ્રત છે તેને હંમેશાં પોતાના વિકાસનો ખ્યાલ રહે છે. પોતાની નબળાઈઓ તે ભૂલતો નથી ને એક વિવેચકની જેમ બરાબર તપાસે છે.

ખરી રીતે તો એવું પણ છે કે માણસે પોતાને માટે જાગ્રત રહેવાની સાથે સાથે ઈશ્વરના પરમ પ્રેમમાં વધારે ને વધારે ડૂબવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. કેમકે પૂર્ણ સંશુદ્ધિ કેવલ પ્રયાસની વસ્તુ નથી. માત્ર વિવેચકની દૃષ્ટિથી જ નહીં પરંતુ ઈશ્વરની દયાથી જ માણસ પૂર્ણાંશિ પવિત્ર ને પરમ બની શકે છે.

ઈશ્વરી પ્રેમની વાત જ જુદી છે. તે વધતાંની સાથે જ દૂષણો દૂર થતાં જાય છે. જેમ સૂરજ પ્રકટે તો અંધકાર આપોઆપ નષ્ટ થાય તેમ. જો પરમ વિકાસ સાધવો હોય તો પવિત્રતાની જરૂર પહેલી છે. ખાસ કરીને માન—અપમાનમાં સમતા, નિરભિમાન, દયા, કામનો અભાવ ને ઈશ્વર પ્રત્યેની સમર્પણની ભાવના, કેળવવાની જરૂર છે. આવી પવિત્રતામાંથી વિશુદ્ધ પ્રેમ પ્રકટી નીકળે છે ને માણસને હંમેશને માટે મસ્ત તેમ જ ધન્ય કરી દે છે.

(“હિમાલયનાં પત્રો”માંથી)

આદર્શ વાત

—યોગેશ્વરજી

એમણે ઉપદેશ આપતાં કહ્યું છે કે જે કરવાનું ના ગમતું હોય, મન ના થતું હોય તે બધું કરો. કારેલાં ખાવાનાં નથી ગમતાં માટે ખાવ. વહેલા ઊઠવાનું નથી ગમતું માટે વહેલા ઊઠો. વ્યાયામ કરવાનું મન નથી થતું માટે વ્યાયામ કરવા માંડો. મનને જે ગમે છે તે ના કરો. નિંદા કરવાની ગમે છે માટે નિંદા ના કરો. પ્રમાદ પસંદ પડે છે તેથી તેનું સેવન ના કરો.

તેમનો ઉપદેશ કાંઈ સાવ ઉપેક્ષાપાત્ર ન હતો, પરંતુ વિચારવા જેવો જરૂર હતો. એમના કહેવા પ્રમાણે મનને જે ના ગમતું હોય તે બધું કરવા માંડવાનું હોય તો તો ચોરી નથી ગમતી માટે ચોરી કરીએ. હિંસા, નિંદા, વ્યભિચારાદિ પસંદ નથી પડતાં તેથી તે કરવા માંડીએ. સિનેમા જોવાનું, કોઈનું બગાડવાનું નથી ગમતું તો સિનેમા—જોઈએ; બીજાનું બગાડીએ અને એથી ઉલટું વહેલા ઊઠવાનું ગમે છે માટે વહેલા ના ઊઠીએ. વ્યાયામ ગમે છે માટે ના કરીએ. જપમાં મન લાગે છે, માટે જપ ના કરીએ. પ્રાર્થના, ધ્યાન, સત્સંગ, સ્વાધ્યાય, સંયમ, તપવ્રત, ઉપવાસ, દાનજાત્રા ગમે છે, પસંદ પડે છે. એમાં મન લાગે છે માટે એ સૌનો આધાર ના લઈએ. ફળ ગમે છે માટે ના ખાઈએ. દૂધ પસંદ પડે છે માટે ના પીએ. એનાથી મનને પાછું વાળીએ. વાસી, મલિન, ઉચ્છિષ્ટ ભોજન નથી ગમતું તેથી ખાવા લાગીએ. મોડું ઊઠવાનું નથી ગમતું માટે મોડા ઊઠવાનું આરંભીએ. ધૂમ્રપાન પસંદ નથી પડતું તેથી ધૂમ્રપાન કરવા માંડીએ. જે કાંઈ ગમે છે તે ના કરવાની અને જે નથી ગમતું તેને

ડિસેમ્બર : ૨૦૧૦

૫

કરવાની તેવી દલીલ અથવા ઉપદેશ વાણી કે ભલામણને અનુસરીએ તો ક્યાં જઈને ઊભા રહીએ તે વિચારવા જેવું છે. તેની કલ્પના કરાળ—અતિકરાળ લાગે છે. મનને એવો છૂટો દોર આપવાનું કાર્ય કલેશકારક થઈ પડે. કલ્યાણકારક ભાગ્યે જ બની શકે.

મુખ્ય નોંધપાત્ર ઉલ્લેખનીય વાત મનને જે ગમે છે તે કરવાની, કે ના કરવાની નથી. મનને જે કાંઈ ગમતું નથી તે ના કરવાની કે કરવાની પણ નથી. મહત્ત્વનો મહામૂલ્યવાન મુદ્દો એ છે કે માનવ વિચારશીલ છે ને વિચારશીલ બને ને રહે એવી અપેક્ષા રખાય છે. જો પોતાની આદત, ખાસિયત, રુચિ, અરુચિ, પસંદગી નાપસંદગીના સારાસારને સમજે અને પોતાને માટે જે કલ્યાણકારક આત્મભાવને—વધારવા માટે મદદરૂપ હોય, જીવન વિકાસ માટે શુદ્ધ અને અનિવાર્ય રૂપે—આવશ્યક અથવા ગુણકારક હોય તેનો સ્વીકાર કરે, લાભ ઉઠાવે, એનાથી વિરુદ્ધ હોય એનો અસ્વીકાર કરે. સુશિક્ષિત, સુસંસ્કૃત, સભ્ય, સુવિચારશીલ માનવતરીકે એની પાસેથી એવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે. પ્રત્યેક પદાર્થ, પરિસ્થિતિ, પ્રસંગના ગુણાવગુણને વિચારીને એનો સ્વીકાર અથવા અસ્વીકાર કરવો, એને માટેના અભિગમને નક્કર કરવો એ જ ઉત્તમ છે. આદર્શ છે. સારું છે. ઈચ્છવા જેવું છે. અનુકરણીય પણ એ જ લાગે છે.

૬

અધ્યાત્મ

અધ્યાત્મ

વરદ હસ્ત પ્રભુ તમારો, સદાય રહેજો જીવન સહારો
—મા સર્વેશ્વરી

વર્ષ : ૩૩

ડિસેમ્બર—૨૦૧૦

અંક ૩

શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત

—મા સર્વેશ્વરી

સ્થળ:—૮૬, કોટર્યકનગર, રાંદેરરોડ, સુરત.

તા.૭/૩/૮૨ રવિવાર

સવારે પૂ.શ્રી સમયસર પોતાના કાર્યમાંથી નિવૃત્ત થઈ લેખનકાર્ય કરે છે.

સમય થતાં મુલાકાતના ખંડમાં ૧૨ વાગ્યે પધારે છે, ત્યારે મુલાકાતીઓથી અંદરનો ઓરડો ને બહારનો ઓટલો ભરાય ગયો હોય છે.

શરૂઆતમાં એક વૃધ્ધ પુરુષે તંત્રમાર્ગ વિશે પ્રશ્નો પૂછ્યા. પૂ.શ્રીએ તેના ઉત્તરમાં કહ્યું:—

તમે જે તંત્રમાર્ગનું લખાણ બતાવો છો તે કોઈ શાસ્ત્રનો ઉતારો છે. લેખક અનુભવી નથી.

તંત્રમાર્ગ સાધક માટે અધ:પતનનો માર્ગ છે.

પ્રશ્ન:—મારનાર જ પોતે તન, મન, અંતરના ત્રિશુલ ત્રણ

પ્રકારના શુભથી પીડાતો હોય માટે મારે છે.

રામકૃષ્ણ દેવ કહેતા મંદિરમાં જવાના બે માર્ગો છે. તો મુખ્યમાર્ગ હોય પછી ગટરનો માર્ગ શા માટે પસંદ કરવો?

પ્રશ્ન:—ખાદી પહેરવાથી વિચારો સારા આવે છે. એ સાચું?

પૂ.શ્રી:—એમ જો જોવા જાઓ તો ખાદી નહીં પહેરનાર કંઈ સારા વિચારક નથી હોતા એમ કેવી રીતે કહી શકાય? કપડાં ન પહેરે નાગડીયા રહીને પણ સારા વિચારો તો આવી શકે.

ખાદી પાછળ ગામડાના નાના ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન મળે, બાકી બીજો કોઈ ખાસ અર્થ નથી,

પ્રશ્ન:—સંકલ્પ બળ વધારવા શું કરવું?

પૂ.શ્રી:—ઝંકારનો જપ કરો. હું આત્મ સ્વરૂપ છું હું ધારું તે કરી શકું છું, એવા વિચારો કરો.

પ્રશ્ન:—વિદ્યાર્થીએ મોડામાં મોડું ક્યારે સૂવું જોઈએ?

પૂ.શ્રી:—મોડામાં મોડું રાત્રે નવ વાગ્યે સૂઈ જવું ને વહેલામાં વહેલું સવારે ૪ વાગ્યે ઉઠી જવું.

રાતે વહેલા જે સુએ, વહેલા ઉઠે વીર, બળ બુધ્ધિ ને ધન વધે, સુખીયું રહે શરીર. પણ હવે તો જમાના સાથે રૂલ બદલાયા. હવે તો.

રાતે મોડા જે સુએ, મોડા ઉઠે વીર.

બળબુધ્ધિ ધન ના વધે દુઃખીયું રહે શરીર.

અમારે બોર્ડીંગમાં ૬.૩૦ વાગ્યે સાંજે ભોજન મળતું ને ૭.૩૦ વાગ્યે પ્રાર્થના થતી. તો છોકરાઓ પ્રાર્થનામાં ઝોકા ખાતા. જે દિવસે બહુ લાંબી પ્રાર્થના હોય, તો વિદ્યાર્થીઓ વિચારતા કે આ ગૃહપતિ વહેલા મરી જાય તો સારું.

સવારે પાંચ વાગ્યે તો ફરજિયાત ઉઠી જ જવાનું. એટલે બાળકોને ત્યાં બોર્ડીંગમાં ઉંઘ આવે એ સ્વાભાવિક છે.

પ્રશ્ન:—જીવ શિવને છેતરવાનો પ્રયત્ન શા માટે કરતો હશે?

પૂ.શ્રી:—પ્રશ્ન પૂછનાર કે કોણ છેતરે છે. જે પોતાની જાતને છેતરતા હોય તો તે જાણે.

પણ પોતે જેવા છે તેવા ન દેખાવા દંભ હોય તો સારા દેખાવાના પ્રયત્ન કરવા, અથવા એવી ટેવ પડવાથી તેઓ છેતરે છે.

એટલું યાદ રાખો. કરોડો પ્રયત્ને પણ શિવ છેતરતા નથી. એ તો ઘટેઘટનું જાણે છે.

એ જાણી લીધા પછી પરમાત્માને તો શું, કોઈ માનવને પણ છેતરવાનો પ્રયત્ન આપણાથી નહીં થશે.

છેતરપીંડી પાછળ સ્વાર્થ હોય છે.

વેપારીઓ એ રીતે કરતા હોય છે.

“આવો આવો સાહેબ બહું દિવસે દેખાયા” એમ કહી વેપારી શું શું બોલે ને કેવી રીતે આવનાર પાસે પૈસા પડાવે એ અંગેની આબેહૂબ વાતો અભિનય સાથે શ્રોતાઓ સમક્ષ કરીને પૂ.શ્રીએ ખૂબ હસાવ્યા. પછી કહેવા લાગ્યા.

આવી બધી બનાવટ લાલચ, સ્વાર્થ, વાસનાને લીધે કરતા હોય છે. જે છેતરે છે તેની કાંઈ શાખ બંધાતી નથી. જેને લાલચ નથી, સ્વાર્થ નથી. વાસના નથી તે કોઈને જ છેતરતો નથી.

પ્રશ્ન:—માનવે લોકો શું કહે એના પર જીવન ન જીવવું જોઈએને?

પૂ.શ્રી:—પોતે જ પોતાના જીવન વિષે વિચારે ને તપાસે તો સારું. લોકોના અભિપ્રાય પર આધાર ન રાખવો. તૈતરીય ઉપનિષદમાં કહ્યું છે કે વિદ્યાર્થી વિદ્યા પૂરી કરે. ઘરે જાય પછી જીવનમાં જ્યારે પણ શંકા થાય તો સદ્યચરિતવાળા સત્પુરુષોની સલાહ લેજો.

ડિસેમ્બર : ૨૦૧૦

૯

પછી પાછળથી ધીરે ધીરે પોતાનામાં એવી શક્તિઓ આવી જાય ત્યારે પોતે જ એ અંગે વધુ વિચારે છે.

પ્રશ્ન:—ભણતર છે ત્યાં દંભ છે?

પૂ.શ્રી:—ના, એ તો વ્યક્તિના લોહીનો દુર્ગુણ છે. એને ભણતર સાથે ખાસ સંબંધ નથી. આજ કાલ ભણતર છે ત્યાં અહંકાર ને સ્વાર્થ દેખાય છે. માબાપના સંસ્કારો, ધર્મના સંસ્કારો પર આધાર રાખે છે.

પ્રશ્ન:—અંતકરણ એટલે શું?

પૂ.શ્રી:—એ નામની કોઈ વસ્તુ નથી. મન એટલે મનન કરનાર. બુદ્ધિ એટલે નિશ્ચય કરનાર, ચિત્ત એટલે જ્યાં સંસ્કારો સચવાય છે તે, અને અહં એટલે અસ્મિતા.

આ ચાર એ અલગ અલગ નથી. મનમાં જ એ બધુ રહે છે. ચિત્ત પણ મનનો જ પ્રકાર છે. મનન કરે ત્યારે મન, ચિત્તન કરે ત્યારે ચિત્ત.

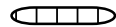
પ્રશ્નોત્તરી ૧:૩૦ વાગ્યા સુધી ચાલી. પૂ.શ્રીએ છેવટે એક ભજન સંભળાવવાની સૂચના સર્વેશ્વરીને આપી, જેથી એક ભજન ગવાયું.

આજે શ્રોતાઓ વિશેષ હતા જેથી પૂ.શ્રીની બેઠક બે ભાગની મધ્યમાં ખુરશી ઉપર રાખવામાં આવી. જેથી પૂ.શ્રીની અમૃતવાણીનો લાભ સૌ કોઈ સહેલાઈથી લઈ શકે.

સમય થતાં પ્રસાદ વિતરણ થયું સૌ વિદાય થયા.

સાંજે નિયમિત પ્રવચન થયું, આજે સર્વેશ્વરીનો બીજો વાર્તાલાપ બેસન્ટ હોલમાં થયો. થિયોસોફી સોસાયટીના કાર્યકર્તાના આગ્રહને વશ થઈ સર્વેશ્વરી વાર્તાલાપ આપે છે. વાર્તાલાપ સૌને ગમે છે, કારણ એમાં પૂ.શ્રી યોગેશ્વરજીની વાતો આવે છે.

(ક્રમશઃ)

૧૦

અધ્યાત્મ

Van Vishram

Meeta Ottawa

Monday May 24th, 2010

To my most beautiful beloved Maa,

It is with such joy and peace that I write to you today after spending my third day with you at Van Vishram.

The environment is perfect—beautiful trees, a beautiful lake, all surrounded by the gentle sounds of nature. It is the ideal environment to hear whispers of one's soul. The mind is totally clear, free from the sounds of chaos. It is the perfect environment to stop and admire You and Your perfect creation.

As I sit and admire the beautiful nature that you have created, it amazes me to think how you are like the beautiful sun. You are the life force of the universe. You so gently shine on all of your creation. Your presence is a necessity for the trees and flowers as well as the animals and the human race. No matter what, You are always there shining Your beautiful rays on us, expecting nothing in return. It is only when You shine Your light that we see the beauty that sur-

round us—the beautiful blue sky with dancing white clouds, the beautiful lakes with sparkling waves.

But, how often do we stop and take notice of You? How often do we thank You for shining on us? We are often so caught up in our lives that we worry about the things that we have no control over. The amazing thing is that no matter what, You keep shining on.

I thank you for the blessed opportunity to stop and to take the time to thank you for shining on each and every one of us. I thank you for the blessed opportunity of letting us see the small glimpses of You in the trees and the clouds of Your beautiful creation.

I pray that I will always feel Your warm rays shining on me. I pray that I will always see Your smiling face in the trees and the clouds. I pray that I will always see Your sparkling eyes in all Your creation.

Please keep me forever at Thy lotus feet.

Heartfelt pranams from your loving child,

Meeta, Ottawa.

ધર્મનો સાક્ષાત્કાર

યોગેશ્વરજી

કેટલા જપથી ઈશ્વરદર્શન થાય?

પ્રશ્ન:—જપ કરતાં ઊંઘ આવે છે તો તેને માટે શું કરવું?

ઉત્તર:—જપ કરતાં પહેલાં પૂરતી ઊંઘ લઈને પછી જ જો જપ કરવામાં આવે તો જપ કરતી વખતે ઊંઘ નહીં આવે. ઊંઘ આવવાની ફરિયાદ આપોઆપ દૂર થઈ જશે. જો ઊંઘ આવે તો આસનનો ત્યાગ કરીને ઊભા થોડીવાર આંટા મારતા કે ફરતાં ફરતાં જપ કરો. એમ કરવાથી સુસ્તી ઊડી જશે અને ઊંઘનો પ્રશ્ન નહીં સતાવે સુસ્તી દૂર થઈ જાય પછી જ આસન પર બેસીને ફરીવાર જપ કરી શકો છો.

પ્રશ્ન:—જપ એકલા કરવા કે જપની સાથે કોઈક રૂપનું ધ્યાન પણ કરવું જોઈએ?

ઉત્તર:—નામજપની સાથે કોઈક રૂપનું ધ્યાન કરવું જોઈએ એવો કોઈ ચોક્કસ નિયમ નથી. રૂપનું ધ્યાન કરી શકાય પણ ખરું અને ન કરીએ તો પણ ચાલે. એ બાબતમાં તમને શું પસંદ છે અથવા તો તમારું મન શેમાં લાગે છે, તે તમારે નક્કી કરવાનું છે. જો જપનો અભ્યાસ કરતી વખતે તમારું મન સહેલાઈથી વશ કે એકાગ્ર થઈ જતું હોય તો મનની સ્થિરતા માટે એકલા જપનું અનુષ્ઠાન જ તમારે માટે પૂરતું થઈ પડશે. પરંતુ જપ કરતાં કરતાં જો એકાગ્રતાની સિદ્ધિ ન થઈ શકતી હોય તો જપ કરતી વખતે તમારી રુચિ પ્રમાણેના રૂપની પસંદગી

કરીને તેમાં મનને સ્થિર કરવાનો પ્રયાસ કરો. જો તમને ઈશ્વરના સાકાર સ્વરૂપના સાક્ષાત્કારની ઈચ્છા હોય તો રૂપની પસંદગી તમારે અત્યંત ઉપયોગી થઈ પડશે. તમારા ભાવો કે વિચારોને પ્રાર્થનાની મદદથી એ રૂપ પ્રત્યે વહેતા કરી શકશો, તમારા ભક્તિભાવને એમાં સ્થિર કરી શકશો, અને એવી રીતે એ રૂપના માધ્યમથી ઈશ્વરની પાસે પહોંચી ઈશ્વરના સર્વવ્યાપક વિરાટ સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપને સાક્ષાત્કાર કરી શકશો. નામજપનો આધાર જો કેવળ મનની સ્થિરતાને માટે, શાંતિને માટે તથા ઈશ્વરના નિર્ગુણ સ્વરૂપના સાક્ષાત્કાર માટે લેતા હો તો રૂપનું ધ્યાન કરવાની આવશ્યકતા નથી રહેતી. એવા વખતે શરીરના કોઈક કેન્દ્રમાં કે મંત્રમાં ધ્યાન કરી શકાય છે. એટલે તમને શું ફાવે છે કે પસંદ પડે છે એના પર જ બધો આધાર છે.

પ્રશ્ન:—કેટલા નામજપ કરવાથી ઈશ્વરદર્શન થઈ શકે?

ઉત્તર:—ઈશ્વરદર્શનને માટે નામજપની કોઈ ચોક્કસ સંખ્યા નથી કહી શકાતી. બધો જ આધાર તમારા હૃદયની શુદ્ધિ પર, મનની એકાગ્રતા પર, વાસનાઓની નિવૃત્તિ પર, ઈશ્વરને માટેના પ્રબળ, પરમ પ્રેમના પ્રકટવા પર, તેમજ ઈશ્વરના દર્શન માટેની વ્યાકુળતા પર રહે છે. નામજપ સાધન છે. એક સચોટ સાધન છે અને એના અનુષ્ઠાનથી એવી સિદ્ધિ કરવાની છે. ઈશ્વરદર્શનનો આનંદ ત્યારે જ મળી જ શકે છે. એ આનંદ ન મળે ત્યાં સુધી નામજપ કરતાં રહેવું એ ઉચિત છે.

મનોલય

પ્રશ્ન:—તમે ગયે વખતે મનોલય વિષે કહેલું તે મનોલયને સિદ્ધ કરવા શું કરવું?

ઉત્તર:—મનનો લય કાંઈ એક—બે દિવસમાં નથી થતો. તેને સિદ્ધ કરવા માટે તો ભારે પરિશ્રમ કરવો પડે છે. વરસો સુધી નિયમિત રીતે અને ઉત્સાહપૂર્વક ધ્યાન કે જપની સાધનાનો આધાર લે છે, તે કોઈ ધન્ય ઘડીએ ધન્ય દિવસે લયની દશાની પ્રાપ્તિ કરે છે. એ દશામાં મન શાંત થઈ જાય છે. દેશ કે કાળનું ભાન ભૂલી જવાય છે. શરીરનું ભાન પણ નથી રહેતું. એ દશા વધારે કે ઓછા વખતને માટે પ્રાપ્ત થાય તો પણ ઊંડા સુખનો અનુભવ કરાવે છે.

પ્રશ્ન:—એ દશાની પ્રાપ્તિ માટે કોઈ ક્રમ છે ખરો?

ઉત્તર:—ક્રમ કેમ ના હોય? કોઈ પણ દશાની ઉપલબ્ધિ કંઈ એમ ને એમ નથી થતી. એની પાછળ વિકાસનો ચોક્કસ ક્રમ રહેતો હોય છે. અંતિમ વિકાસ પણ એવા ક્રમવાર વિકાસના પરિણામરૂપે જ થતો હોય છે. સૌથી પહેલા મનની શાંતિ થાય છે. અથવા તો કહો કે મન સદ્ગુણ, સદ્વિચાર કે સદ્ભાવથી સંપન્ન ને સાત્ત્વિક બને છે. તે પછી મન ચંચળતા, વાસના, વિકાર, અહંતા, તથા રાગદ્વેષમાંથી છૂટીને સ્થિર બને છે. આવું મન જ્યારે જપ, ધ્યાન, ને પ્રાર્થના જેવી અંતરંગ સાધનામાં જોડાય છે, ત્યારે સહેલાઈથી શાંત થાય છે, એવું એકાગ્ર થયેલું મન છેવટે લય પામે છે. એટલે લયની પાછળ ચોક્કસ ક્રમ હોય છે. મનની શુદ્ધિ, સ્થિરતા અને શાંતિનો.

પ્રશ્ન:—ઈશ્વરદર્શન એ જ છે કે બીજું કાંઈ?

ઉત્તર:—જ્ઞાનીનું ઈશ્વરદર્શન એ જ છે અને યોગીનું પણ, પરંતુ ભક્તનું જરા જુદું હોય છે. ભક્ત સગુણ ઈશ્વરનું ધ્યાન કરે છે એટલે મનના લયની દશામાં તેને ઈશ્વરના સગુણ

સ્વરૂપનું દર્શન થાય છે. એવું દર્શન પ્રેમની પ્રબળતાને લીધે તેને જાગૃતિદશા દરમિયાન પણ થઈ શકે છે. એવું દર્શન ઘણા ભક્તોને થયેલું છે. અને આજે પણ જે ધારે તેને થઈ શકે છે. એને માટે તીવ્ર પ્રેમ તથા તલસાટ અને એકધારો પુરુષાર્થ જોઈએ. એવા પ્રેમ, તલસાટ ને પુરુષાર્થથી તમે પણ ઈશ્વરનું દર્શન કરી શકો છો.

પ્રશ્ન:—એ દશામાં ચિત્તનું શું થયું હશે?

ઉત્તર:—ચિત્ત સંકલ્પ ને વિકલ્પથી રહિત કે શાંત થાય છે અને કોઈ વિરલ સંજોગોમાં પોતાના મૂળ સ્વરૂપ પરમાત્મામાં મળી જાય છે. જ્યારે તે કેવળ શાંત થાય છે ત્યારે જડ સમાધિ થઈ એમ કહેવાય છે ને જ્યારે તે મૂળ સ્વરૂપમાં મળી જાય છે, ત્યારે ચેતન સમાધિની પ્રાપ્તિ થઈ એવું ગણાય છે.

પ્રભુ સમક્ષ નિવેદન કર્યા કરો તો કૃપા—સંતોષ—
રાહત મળે જ મળે. —મા

❀ સંદીપ વેલ્ડીંગ વર્ક્સ ❀

શ્રીલ, દરવાજા, તેમ જ મેઈન ગેટના સ્પેશ્યાલીસ્ટ
તેમ જ

દરેક જાતનું રીપેરીંગ કામ કરનાર.

મોટી બંગલા, ઉમરા જકાત નાકા પાસે, સુરત-૩૯૫૦૦૭

ફોન : (૦૨૬૧) ૨૨૫૪૯૮૨, ૨૨૫૮૮૦૪

ઈશાવાસ્ય ઉપનિષદ (૨)

યોગેશ્વરજી

સોનેરી ઢાંકણ

જીવનની ઉન્નતિ માટે કર્મની જરૂર છે, પરંતુ તે કર્મ વિવેકપૂર્વકનાં હોવાં જોઈએ. વળી કર્મ કરતાં—કરતાં ઈશ્વરનું સતત સ્મરણ થયા કરવું જોઈએ. વળી કર્મ દ્વારા પરમાત્માને ઓળખવાની દૃષ્ટિ હોવી જોઈએ. કર્મ કરતાં—કરતાં મનની નિર્મળતા વધે ને પરમાત્માનો પ્રેમ વધે એટલે પરમાત્માના પ્રકાશની ઝાંખી કરવાનું કામ માણસને માટે સહજ થઈ જાય છે. ને પરમાત્માની પોતાની અંદર ને બહાર બધે ઝાંખી કરવાથી જીવન સુખી થાય છે. જે માણસ મનની શુદ્ધિનો ને પરમાત્માની અનુભૂતિનો માર્ગ મૂકી દે છે તેને દુઃખી થવું પડે છે ને તે ધોર અંધકારમાં રમ્યા કરે છે. જીવનની ઉન્નતિ, મુક્તિ ને પૂર્ણતા તેને મળી શકતી નથી.

એટલે ઉપનિષદના ઋષિએ સત્યરૂપી પરમાત્માની અનુભૂતિ માટે પ્રાર્થના કરી છે.

પરમાત્મા પોતાની અંદર જ છે, પરંતુ સૌને પ્રત્યક્ષ નથી. અજ્ઞાનના આવરણથી કે કર્મસંસ્કારના સમૂહથી તેમનું સ્વરૂપ ઢંકાયેલું છે. તેને જ સોનેરી ઢાંકણ કહેવામાં આવે છે. સંસારના સુખની લાલસા ને પદાર્થોની વાસના સોનેરી ઢાંકણ જેવી છે. માણસને તે મોહિત કરે છે, પરવશ કરે છે, એટલું જ નહીં પણ પરમાત્માના સાક્ષાત્કારથી વિમુખ કરે છે, તેથી પ્રભાવિત થયેલો માણસ ભાન ભૂલે છે, જાગ્રત ના નર હોય તો વિવેકને ખોઈ બેસે છે, ને પરમાત્માના અનુભવથી વંચિત રહે છે. સોનું જેમ આકર્ષક ને મોહક છે તેમ સંસારના વિવિધ વિષયો પણ આકર્ષક

ડિસેમ્બર : ૨૦૧૦

૧૭

ને મોહક છે. તેમાં પરમાત્માનો પ્રકાશ ને રસ જરૂર છે પરંતુ તે ગૂઢ દશામાં છે. એટલે પ્રથમ દષ્ટિએ તેનું દર્શન ને જ્ઞાન દુર્લભ છે. એટલે મોટા ભાગના લોકો તો બહારના વિષયોથી મોહીને સત્ય કે પ્રેમરૂપી પરમાત્માના પ્રકાશની ઝાંખી કરવાનું સૌભાગ્ય ખોઈ બેસે છે. તેથી જ પરમાત્માનું દર્શન આટલું બધું અઘરું કે દુર્લભ છે.

આની વધારે સમજૂતી માટે રામાયણના પેલા પ્રસિદ્ધ પ્રસંગનો બધી જાતના પૂર્વગ્રહો છોડી દઈને વિચાર કરવાની જરૂર છે. સીતા પંચવટીમાં રામની સાથે બેઠાં છે ત્યારે એકાએક સુવર્ણમૃગ તેમની નજરે પડે છે તેને જોઈને તેમને મોહ થાય છે, ને તે રામની પાસે તેના ચર્મની માગણી કરે છે. તેવા ઉત્તમ મૃગનું આકર્ષક ચર્મ મેળવીને તેની કંચુકી કરવાની સીતાની ઈચ્છા છે. તટસ્થ રીતે વિચાર કરીએ તો આવી ઈચ્છા સીતા જેવી પ્રેમમૂર્તિ મહાન સ્ત્રીને માટે બહુ સારી ન ગણાય, કેમ કે કુદરતને ખોળે ખેલનારા નિર્દોષ પ્રાણીની હત્યા તેમાં સમાયેલી છે. તેવી હિંસા વસુધાને કુટુંબ જેવી માનનારી ને બધા જીવો તરફ પોતાના આત્મા જેવો ઉત્તમ ને પ્રેમમય વ્યવહાર કરવાની શિખામણ આપનારી ભારતીય સંસ્કૃતિને માટે નામોશીરૂપ ગણાય. સીતા તે જ સંસ્કૃતિની મહાન પ્રતિનિધિ છે. તેને માટે તેવી ઈચ્છા જરાય શોભાસ્પદ ન કહેવાય. છતાં સીતાએ તે માટેનો આગ્રહ ચાલુ રાખ્યો ને રામે તેનો વિરોધ પણ ન કર્યો. રામ સીતાને સમજાવી શકત કે જીવોની અકારણ હિંસા આપણા જેવાં વનવાસીને ન શોભે, માટે મૃગના ચર્મનો ને તેની કંચુકીનો મોહ મૂકી દેવો જોઈએ. પરંતુ રામે તે પ્રમાણે સમજાવવાનો પ્રયાસ ન કર્યો. મારીચનું મૃત્યુ ને સીતાનું હરણ તો બીજા કોઈ પણ સંજોગોમાં થઈ શકત, પરંતુ મૃગને મારવાની ઈચ્છા ને સીતાની સાધારણ ઈચ્છા પૂરી કરવા મૃગની થયેલી હિંસા ઉત્તમ

૧૮

અધ્યાત્મ

કોટિની નથી જ લાગતી. પરંતુ રામ ને સીતા બન્ને જાણે કે ભાન ભૂલી ગયાં. રામાયણનો આ પ્રસંગ કહે છે કે રામ ને સીતા જેવાં પણ સોનેરી મૃગને જોઈને ભાન ભૂલી ગયાં, તો પછી સાધારણ માણસનો શો હિંસાબ! સંસારના સોનેરી વિષયોને જોઈને સાધારણ માણસ ભાન ભૂલે ને સત્યને વીસરી જાય તેમાં નવાઈ જેવું છે શું!

ને એ મોહની કિંમત સીતાને થોડા જ વખતમાં કેટલી ભારે ચૂકવવી પડી તેની બધાંને ખબર છે જ. સીતાનું હરણ થયું, પ્રાણથી પણ પ્યારા રામથી તેમને છૂટાં પડવું પડ્યું, ને દિવસો સુધી દુઃખી થઈને રાવણની લંકામાં રહેવું પડ્યું. શ્રી રામ ફરી મળ્યા ત્યારે જ તે દુઃખ દૂર થયું. જીવ પણ તે પ્રમાણે સંસારની સોનેરી માયાથી મોહિત થયો છે. અવિદ્યા કે અહંકારજનિત અજ્ઞાને તેનું હરણ કર્યું છે. પરમાત્માથી તે વિખુટો પડી ગયો છે પરમાત્માને ભૂલી ગયો છે, તેથી તે દુઃખી છે. સંસારના ચક્રમાં— આ ભયંકર અશોકવનમાં—શોક કરતો તે ફર્યા કરે છે. પરમાત્માની સાથે તે ફરી સંબંધ બાંધે ત્યારે જ સુખી થઈ શકે ને શાંતિ મેળવે.

આને માટે અંતરના ઊંડાણમાંથી પ્રાર્થના કરવી જોઈએ. પરમાત્માને માટે તલસવું જોઈએ. પરમાત્માને ઓળખવાનો જરૂરી પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ. પ્રાર્થનાને યોગ્ય પુરુષાર્થથી અંતર નિર્મળ બનશે ને પરમાત્માનું દર્શન પણ સુલભ થઈ રહેશે.

ધર્મ, સંપ્રદાય કે સાધનાનો હેતુ આટલો જ છે. અંતરને નિર્મળ કરી, તે પરના સોનેરી પડદાને દૂર કરી, પરમાત્માની પાસે પહોંચવામાં ને પરમાત્માની અનુભૂતિ કરવામાં તે મદદરૂપ થાય છે. જેટલા પ્રમાણમાં આ કામ કરાવી શકે તેટલાં જ પ્રમાણમાં તે પ્રાણવાન મનાય છે ને ઉત્તમ ગણાય છે.

મોહમાંથી મુક્તિ

જેને પરમાત્માનું દર્શન થઈ ગયું ને સંસારમાં સર્વત્ર તે દર્શન કરવાનું દિવ્યચક્ષુ મળી ગયું તે શોક, મોહ, ભય ને બંધનથી મુક્તિ મેળવે છે. ઉપનિષદોમાં એ મહત્ત્વની વાતનું વર્ણન ઠેરઠેર કરવામાં આવ્યું છે ને આ ઉપનિષદ પણ તેમાં અપવાદરૂપ નથી. સંસારમાં જે સર્વત્ર પરમાત્માને જુએ છે તે મોહથી મુક્તિ મેળવે છે. તેના હૃદયમાં સૌને માટે પ્રેમ હોય છે. વળી પરમાત્માના પ્રતીક માનીને તે સૌની સાથે સ્નેહ કરે છે ને સંબંધ બાંધે છે. તેથી તેમાં અવિવેકી થવાનો ને ભાન ભૂલવાનો અથવા મોહના તત્ત્વના પ્રવેશનો કોઈ જ સંભવ નથી. તેનું જીવન નિર્મળ, સરળ, નિષ્કપટ ને પ્રભુમય બની જાય છે. ઉપર, નીચે, અંદર ને બહારના તથા સારા ને નરસા બધા જ પદાર્થોમાં તે પરમાત્માની ઝાંખી કરે છે.

વિદ્યા અને અવિદ્યા

આ ઉપનિષદનો એક મહત્ત્વનો ઉપદેશ વિદ્યા ને અવિદ્યા વિશેનો છે. તે બંનેના અર્થના સંબંધમાં વિદ્વાનોમાં આજે પણ ઠીકઠીક મતભેદ છે. તોપણ તેનો ભાવાર્થ ગ્રહણ કરવામાં ખાસ મુશ્કેલી પડે તેમ નથી. વિદ્યા એટલે આત્માનું જ્ઞાન—આત્મવિદ્યા ને અવિદ્યા એટલે લૌકિક કર્મ એવો અર્થ પણ લઈ શકાય છે. જે કેવળ લૌકિક કર્મમાં જ રચ્યાપચ્યા રહે છે ને કર્મ, કર્મ ને કર્મ વિના જેમના જીવનનું કોઈ બીજું ધ્યેય નથી, તેવા લોકો દિવસેદિવસે પરમાત્માને ભૂલતા જાય છે, રાગદ્વેષ ને અનેક પ્રકારના દુર્ગુણ તથા મમતા તથા આસક્તિના શિકાર થાય છે ને જરૂરી શાંતિ નથી મેળવી શકતા. તેમને જો આત્મજ્ઞાનની પ્રીતિ હોય તો તે જ્ઞાનને લીધે વિવેકી બનીને જીવનની ઉન્નતિની દિશામાં તેઓ આગળ વધી શકે છે ને કર્મ કરતાં—કરતાં નિર્લેપ રહેવાનું બળ પણ મેળવે છે. બાકી એકલા કર્મની અંદર રત

રહેનારા લોકો મોટે ભાગે જડ, લોલુપ ને અવિવેકી બની જાય છે. તે જ અંધકાર છે.

એકલા કર્મની પાછળ પડવાથી જેમ જોખમ છે તેમ એકલા જ્ઞાનની પાછળ પડવાથી પણ છે જ. જ્ઞાનનું અભિમાન ને જ્ઞાનનો નશો હંમેશાં જોખમકારક છે. તેમાં પડીને માણસ બરબાદ બની જાય છે. જ્ઞાનનો ઉપયોગ કરીને માણસે પરમાત્માને ઓળખતાં શીખવાનું છે ને વધારે ને વધારે આગળ વધવાનું છે. તેને બદલે જો કોઈ જ્ઞાનના ગ્રંથોમાં જ ડૂબે, તર્કપટ્ટ બને ને બીજાને પરાસ્ત કરીને પંડિતશિરોમણિ થવામાં જ સાર્થક્ય સમજે તો તેમાં જ્ઞાનનું મંગલ નથી. જ્ઞાનના તેવા દુરુપયોગથી માણસે સદાય સાવધાન રહેવાની જરૂર છે. જ્ઞાનનો લાભ લઈને પરમાત્માની પાસે ને પાસે પહોંચવાને બદલે જો કોઈ પંડિતાઈના મિથ્યા મોહ ને અભિમાનમાં રચ્યા કરે તો તે ગાઢ અંધકારમાં જ રમે છે એમ કહી શકાય. ઉપનિષદનો આ ઉપદેશ છે.

એટલે લૌકિક કર્મ ને આત્મજ્ઞાન બંનેનો સુમેળ સાધતાં શીખવાની જરૂર છે. તેથી જીવન સાચા અર્થમાં સુખી ને મંગલમય બનશે. લૌકિક કર્મની સંદતર ઉપેક્ષા જીવનને માટે સદા અનિષ્ટકારક છે. માટે તેમાં પારંગત થવાની જરૂર છે જ. તેવાં કર્મથી મૃત્યુને તરી શકાય છે, મતલબ કે જીવનને ઉજ્જવળ બનાવી શકાય છે. અંધકાર મૃત્યુ છે; દીનતા, કંગાલિયત ને પછાતપણું મૃત્યુ છે; તેના સંક્રજામાં સપડાઈને સંસારમાં હજારો લોકો જીવતા જ મરી રહ્યા છે અથવા મૃત્યુનો અનુભવ કરી રહ્યા છે. તેમાંથી છૂટવા માટે માણસે પુરુષાર્થો થવું જોઈએ, યોગ્ય દિશામાં યત્ન કરીને આજીવિકાનાં સાધન શોધવાં જોઈએ ને લૌકિક કે સાંસારિક રીતે સમૃદ્ધ ને સુખી થવું જોઈએ. સાથેસાથે સાંસારિક સુધારણા, સુખ ને સમૃદ્ધિમાં ડૂબી ન જવાય ને પરમાત્માને ભુલાય નહીં તેનું પણ ધ્યાન રાખવું જોઈએ, ને તે

માટે તેણે પરમાત્માના પ્રેમી કે આત્માના અનુરાગી થવું જોઈએ; આત્મિક જ્ઞાનની જ્યોતિ જગાવવાનો નિરંતર પ્રયાસ કરવો જોઈએ. તો જ્ઞાનની સમ્યક્ સાધનાથી અથવા પરમાત્માની આરાધનાથી તે જીવનને અમૃતમય બનાવી શકે.

એટલે સાંસારિક કર્મ કે સુધારણાની સૂગ અથવા આત્મજ્ઞાન ને આત્મિક વિકાસની અરુચિ એ બંનેનો માણસે ત્યાગ કરવાની જરૂર છે. બંને જીવનને માટે ઓછાં અનિષ્ટકારક નથી. પંખીની જેમ માણસે બે પાંખે ઊડવાનું છે. કર્મ ને જ્ઞાન બંનેનો સમન્વય સાધવાનો છે, ને બંનેની મર્યાદા જાણી લઈ જીવનને ઉજ્જવળ ને પુષ્ટિકારક કરવા માટે બંનેની મદદથી મહેનત કરવાની છે. તેથી દુન્યવી દુઃખો દૂર થશે ને માનવ સાચા અર્થમાં માનવ બની પરમાત્માની પ્રાપ્તિ કરશે.

સંભૂતિ ને અસંભૂતિ વિશે પણ આવું જ સમજવાનું છે. સંભૂતિ પ્રકૃતિની ઉપાસના છે. સંભૂતિનો અર્થ સર્જન કે પ્રકૃતિ લઈ શકાય. અસંભૂતિ એટલે પરમાત્મા. સાંસારિક સુધારણાના મોહમાં પડીને માનવ આત્મોન્નતિને ભૂલે નહીં તે જરૂરી છે. પ્રકૃતિના પદાર્થોના ચળકાટમાં ભાન ભૂલીને તે પરમાત્માને ભૂલે નહીં તે માટે તેણે ધ્યાન રાખવાનું છે. સંભૂતિને આપણે વિજ્ઞાન પણ કહી શકીએ. તેનો આવિષ્કાર સંસારને સુખમય કરવા માટે વપરાય તે માટે સાવધાન રહેવાની જરૂર છે. નહીં તો તે જીવનને માટે અભિશાપરૂપ બની જાય. વિજ્ઞાનની શોધનો લાભ જીવનને સુખમય કરવા માટે લઈને માણસે ઈશ્વરપરાયણ પણ થવું જોઈએ. તે ખાસ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે. કેટલાક માણસો કર્મ ને વિજ્ઞાન અથવા સાંસારિક સુખાકારી પ્રત્યે સૂગ રાખે છે. તેમણે પોતાની ભૂલ સુધારવાની છે. જીવનની ઉન્નતિ માટે બંને પોતપોતાના સ્થાનમાં આવશ્યક છે.

દીવાળીના તહેવારોની સ્વર્ગારોહણમાં ઉજવણી

નારાયણ હ. જાની

અંબાજીનું સ્વર્ગારોહણ યોગેશ્વર પરિવારના સાધકો માટે સાધના માટેનું સરસ સ્થળ, પરંતુ પ.પૂ.માશ્રી સર્વેશ્વરી અહીં હોય ત્યારે તો તે એક જીવંત સ્વર્ગસિમુ સ્થળ બની જાય.

આ વર્ષે પૂ.મા અહીં નવરાત્રિમાં પરદેશથી પધાર્યા, સાવ અણધાર્યા ને સાવ ચૂપકીથી. પરંતુ તેઓના આગમનની સાધકોને જેવી જાણ થઈ કે સ્વર્ગારોહણ સાધકોના આવાગમનની ચલલપહલથી જીવંત બની ગયું. એમાં દીવાળીની રજાઓ આવતાં બાળકો અને સાધક ભાઈબહેનોથી ઊભરાઈ રહ્યું. દીવાળીના તહેવારોની ઉજવણી પૂ.માના સાન્નિધ્યમાં માણવા મળે એ પણ જીવનનો એક યાદગાર લહાવો બની રહે.

આજના સંઘર્ષપૂર્ણ અને તનાવભર્યા દૈનિક જીવનમાં માણસને જોઈએ શું? સુખ, શાંતિ ને આનંદ જ જોઈએ ને! અને તેમાં આધ્યાત્મિકતાપૂર્ણ વાતાવરણ ભળે પછી એને સ્વર્ગ જેવું જ લાગેને!

આ દીવાળીના તહેવારોમાં સાચે જ જે સાધક પરિવારો. અહીં પૂ.માના સહવાસમાં આવવા સદ્ભાગી થયા, તેઓએ ખરેખર સાંસારિક જીવનમાં કદી માણવા ના મળે, તેવું શાંતિ સુખ અને આનંદ અનુભવ્યા.

તા.૪ નવેમ્બરથી જ અનુકૂળતાવાળા સાધક પરિવારો બાળકો સહિત સ્વર્ગારોહણમાં આવી ગયા.

દીવાળી એટલે પ્રકાશનું પર્વ. જીવનમાં બહાર પ્રકાશ થાય, પણ અંતરમાં અંધકાર છવાયેલો રહે તો એ જીવનમાં સાચા સુખ, શાંતિ અને આનંદનો અનુભવ ક્યાંથી થાય! એટલે પૂ.મા કહે કે કોક અભાવગ્રસ્તના જીવનમાં તમે કંઈક પ્રદાન કરી સુખ કે આનંદ પ્રસરાવો, તો તમને પણ તે પ્રતિઘોષરૂપે પાછો મળે.

માથે ભારા લઈ અહીંથી પસાર થનાર આદિવાસી બહેનો ને બાળકો જે પ્રસાદ પામ્યાં, તેવું જ આ પાંચ દિવસ દરમ્યાન અહીં આવનાર સાધક ભાઈબહેનો પણ મિષ્ટાન્ન ભોજનનો પ્રસાદ પામ્યા. તે આપનાર પરિવારો હતા શ્રી વિજયભાઈ કનેરિયા, શ્રી બિપીનભાઈ તન્ના, શ્રી રાજુભાઈ જાની, શ્રી જગદીશભાઈ ભક્ત અને શ્રી વિનોદભાઈ પટેલ ભિન્ન ભિન્ન પ્રકારના આ સરસ ભોજનથી, ખાનારાઓએ જે તૃપ્તિ અનુભવી તે તેમના ચહેરા પર અભિવ્યક્ત થતી હતી.

અનેરૂ દૃશ્ય

સ્વર્ગારોહણમાં આવનાર નાની બહેનોએ આખા આશ્રમમાં રંગોળીના સરસ સાથિયા પૂર્યા, તો સેંકડો કોડિયામાં તેલ ને દીવેટો પૂરી દીપોથી આખા સ્વર્ગારોહણના પરિસરને શણગાર્યું. સંધ્યાકાળ થતાં જ સાધકોએ પ્રકટાવેલ દીવાઓથી પૂ.મા પ્રભુની આરતી કરી, આ દીવાઓને દીવાલોની કોરે કલાત્મક રીતે એવા તો ગોઠવી દીધા કે વિજળીના દીવાઓ વગર આખું સ્વર્ગારોહણ એવું તો અનુપમ ઝળહળી ઉઠ્યું કે ના પૂછો વાત. એમાં પૂ.માનો આવાસ અને કુટિયા સરસ રીતે શોભી ઉઠતાં.

નૂતન વર્ષ

નવા વર્ષના દિવસે સાધકોનું પ્રભાત પાંચ વાગે શરૂ થઈ

ગયું. પૂ.માએ સૌથી પહેલાં ગંગામાના ઉગમ સ્થાનથી વહેતા ગંગાના પ્રવાહ સાથે હિમાલય દર્શન કરાવી પ્રભુના મહિમાનું અને કુદરતના સૌંદર્યનું દર્શન સાધકોને કરાવ્યું. પૂ.માએ પૂ.ગુરુદેવ પ્રભુશ્રી યોગેશ્વરજીની દીવાળીના પર્વનું ઐતિહાસિક તેમજ આધ્યાત્મિક મહત્ત્વ સમજાવતી વિડિયો ટેપનું દર્શન કરાવ્યું. પૂ.શ્રીના જાણે પ્રત્યક્ષ દર્શનથી સહુ આનંદ વિભોર બની ગયા. આદ્ય શંકરાચાર્યની વિડિયો પણ જોવા મળી.

તે પછી પૂ.માએ પોતાના નવા આવાસમાં સાધક ભાઈબહેનો ને બાળકોને નિમંત્રી સહુને પ્રસાદ, માળા અને પ્રત્યક્ષ લક્ષ્મીનો પ્રસાદ આપી આશીર્વાદ ધર્યા. પૂ.શ્રી સર્વેશ્વરીના હાથનો કાજુ ચોકલેટ સાકરનું પેકેટ નાની માળા ને રૂા.૧૦નો પ્રસાદ છેક લાભપાંચમ સુધી આવનાર સહુ સાધકોને મળતો રહ્યો. પૂ.માની કરૂણા તો જુઓ, મોડો મોડો પણ અહીં પૂ.માના દર્શને આવનાર કોઈપણ આ કૃપા પ્રસાદથી વંચિત ના રહી જાય, તેની પૂ.માએ કાળજી રાખી.

અરે, સવારના મંગળકાળમાં ગરબા!

દીવાળી અને બેસતું વર્ષ આનંદ પર્વ. તો પૂ.માએ બહેનોને ગરબા લેવાનું કહેતાં નાની બહેનો ખૂબ ખુશ થઈ ગઈ. મોટી બહેનો પણ તેમાં જોડાઈ ને એક અનેરું દૃશ્ય નવા વર્ષના મંગલ પ્રભાતે સર્જ્યું. જે આનંદ ને ઉત્સાહથી બહેનો મુક્ત મને ગરબે ધૂમી રહી હતી. તે જોઈને એક બહેન બોલી ઊઠ્યાં—અરે, નવા વર્ષના મંગલ પ્રભાતે સાંસારિક વાતાવરણમાં કદી ગરબે ધૂમવાની આવી સરસ નવરાશ કદી તમે જોઈ છે? મેં તો નથી જોઈ. આ તો પૂ.માના સાન્નિધ્યમાં જ શક્ય બને, કારણ અહીં ક્યારેય સંસારી સંબંધો કે ઔપચારિકતા છે જ નહીં. હે મા, કૃપા

ડિસેમ્બર : ૨૦૧૦

૨૫

કરજો કે દર વર્ષે અમે દીવાળી અહીં જ ઉજવવા આવી શકીએ.

ગરબાનો આનંદ માણી સાધક ભાઈબહેનો નવા વર્ષના મંગલ પ્રારંભે પોતપોતાના નિયમો પૂરા કરવામાં લાગી ગયા, કોઈ ધ્યાનમાં બેઠા, કોઈ પ્રણામ કરવા લાગ્યા, તો કોઈ કુટિયાની પ્રદક્ષિણા. કેટલાક એકાંત શોધી જપ કે સ્તોત્ર પાઠ કરવા લાગી ગયા. ક્યાંય અવાજ કે ધમાલ નહીં, નર્યું આધ્યાત્મિક શાંત વાતાવરણ, ક્યાંય સાંસારિક પ્રવૃત્તિ દેખાય જ નહીં.

તહેવારોમાં સવારના નાસ્તા ને ભોજનનો પ્રબંધ સરસ હતો. રોજ રોજ જુદુ જુદુ મિષ્ટાન ભોજન મળતું, તો સાથે સાથે પૂ.માનું દર્શન અને સત્સંગ થતો રહેતો.

સ્વર્ગારોહણમાં આ તહેવારોમાં બહેનોએ ખૂબ હળવાસ અનુભવી. તો બાળકોએ સાયકલ ને હીંચકાની સાથે બેનર્પીગટન કે ક્રિકેટ બોલની રમતની મજા પણ માણી.

રાતની બેઠકોમાં પણ સત્સંગ ઉપરાંત મનોરંજન કાર્યક્રમ થતા. નાના બાળકોથી માંડી, યુવકો ને યુવતીઓ પણ પોતાની નૈસર્ગિક ક્ષમતા અને કુશળતાનો પરિચય આપી, પૂ.માને પ્રસન્ન કરવા પ્રયત્નશીલ રહેતાં. પૂ.મા તો નાના બાળકોથી માંડી મોટાઓ સુધીના સહુના આવા નિર્દોષ પ્રયત્નોને હંમેશા બીરદાવતાં જ રહેતાં, એટલું જ નહીં, તેને લક્ષ્મીનો પ્રસાદ ધરી પુરસ્કૃત કરતાં રહેતાં. એકવાર તો તેઓએ વૃદ્ધોને પણ ગરબે રમાડી, લક્ષ્મીજીનો પ્રસાદ ધર્યો ને સૌને ખૂબ હસાવ્યા. સ્વર્ગારોહણમાં ભાગ્યે જ કોઈ એવું હશે, જે પૂ.માનો આવો પ્રસાદ ના પામ્યા હોય.

દીકરીઓના એક ગ્રૂપનો ખૂબ સરસ શક્તિ અને સ્ફૂર્તિનું

૨૬

અધ્યાત્મ

દર્શન કરાવતો તાલબધ્ધ ગરબો પૂ.માને ખૂબ ગમ્યો તો એને ફરી રજૂ કરાવી દર્શકો ને પૂ.માએ ખૂબ આનંદ માણ્યો, દીકરીઓ કહેવા માંડી, “હે મા, તમારા સાન્નિધ્યમાં જ આવી શક્તિ ને સ્ફૂર્તિ અનુભવાય. નાચો, કૂદો કે ધૂમો થાક જ નથી લાગતો. ઘરે આ શક્ય નથી.”

એક સાચી શક્તિ સ્વરૂપ સંતની સંનિધિ કેવી શક્તિપ્રેરક હોય છે, તેનું અહીં દર્શન થઈ રહ્યું.

એક સ્નેહીએ અમને પૂછ્યું, દીવાળીમાં અહીં ન હતાં? અમે કહ્યું, ‘ના, અમે સ્વર્ગારોહણ ગયેલા.’ તે ભાઈએ મઝાકમાં કહ્યું, ‘અરે, તમે સ્વર્ગારોહણ જઈ આવ્યા અને પાછા જીવતા આવ્યા? પાંડવો તો સ્વર્ગારોહણથી જ સ્વર્ગે ગયેલા!’

મેં હસીને જવાબ આપ્યો. ‘અમારું આ સ્વર્ગારોહણ હિમાલયનું નહીં, પણ અંબાજી ખાતે છે. તમારી વાત સાચી છે કે પેલા સ્વર્ગારોહણ ગયેલા પાછા આવતા નથી, પરંતુ અમારા ગુરુદેવના આ સ્વર્ગારોહણમાં સ્વર્ગનું સુખ અમારું પૂ.માના સાન્નિધ્યમાં મળે છે, છતાંય ત્યાંથી જીવતા પાછા અવાય છે. પેલા સ્વર્ગમાં મરીને જ જવાય, અહીં જીવતા રહીને જવાય અને પાછા જીવતા જ અવાય.’

‘જો એવું જ હોય તો અમારેય ત્યાં આવવું પડશે. શું અમને પ્રવેશ મળશે?’ એમણે સ્થેજ ગંભીર બની પૂછ્યું.

અમે કહ્યું, ‘જરૂર પ્રવેશ મળે જો તમે અમારી પ્રણાલિ પ્રમાણે અત્યારથી જ તૈયારી કરો તો.’

શી તૈયારી કરવી પડે? કુતૂહલથી તેમણે પૂછ્યું. અમે કહ્યું ‘અમારા દર રવિવારે થતા ધ્યાન કેન્દ્રમાં આવો તો જરૂરી માર્ગદર્શન મળી રહેશે.’

એમ સૂચવી પૂ.ગુરુદેવ અને પૂ.માના તપસ્વી જીવનની વાત કરી. તો પૂ.માના તપની વાત સાંભળી તેઓ આત્મા જ બની ગયા!

તેમની પાસે ઊભેલાં તેમનાં પત્નીએ તો અમને કહી જ દીધું, “બીજું કોઈ આવે કે નહીં, આવતી દીવાળીએ હું તો જરૂરથી આવીશ.”

હે મા પ્રભુ, અમે જાણીએ છીએ કે આપની કૃપા સિવાય કોઈ જીવ પ્રભુના આપના સ્થાનમાં આવી શકતો નથી. જેનું જેવું ભાગ્ય! અમે ઈચ્છીએ કે વધુ જીવો આ સુખ પામે.

★ પ્રાતઃસ્તુતિ ★

પ્રાતઃસ્તુતિ જે પૂ.માને સ્કૂરી તે શ્રી સુશિલાબહેને
ગાઈ બતાવી તા.૧૩-૧૧-૧૦

સરોડા ગામે બાલમુકુન્દમ્
દેવપ્રયાગે ઋષિવરમ્ ॥
પ્રકાશપંથ સમર્થનાથમ્
સત્યપંથે યોગેશ્વરમ્ ॥
સ્વર્ગારોહણે ગુરુભગવન્તમ્
પૃથ્વીપટે પરમેશ્વરમ્ ॥
નિત્ય સ્મરામિ ગુરુભગવન્તમ્
દર્શન તવ ભવતારકમ્ ॥

-મા સર્વેશ્વરી

પૂ.શ્રીમાની સંનિધિમાં દિવાળી પર્વના દિવસો

ડૉ.બી.જે.જાગણી

પૂ.શ્રીમા વિદેશની યાત્રા પૂર્ણ કરી ભારત પધાર્યા. સ્વર્ગારોહણમાં સૌ ભક્તો દિવાળીનાં પર્વની ઉજવણી કરવા આવી ગયા છે. સ્વર્ગારોહણે નવો વેશ ધારણ કર્યો છે. ભવનને ભાવના મુજબ શણગાર્યું છે. ભક્તોના મન ને અંતર પણ પૂ.શ્રીમાની દિવ્યતા ને પ્રેમથી નવપલ્લવિત થઈ રહ્યાં છે. શિસ્ત, સ્વાશ્રય, શરણાગતિ, મા-પ્રભુ પરનો પ્રેમ, ભક્તિ, સાધના, પવિત્રતા, શ્રદ્ધા સત્કર્મોથી જીવન ઘડતર આ તીર્થમાં પૂ.શ્રીમાની સંનિધિમાં સહજ રીતે થઈ રહ્યું છે. પૂ.શ્રીમા તો ભક્તોના હૃદયમાં સહેજ પણ પરમાત્મા પ્રત્યે અભિમુખતાની તિરાડ જોઈને પ્રેમરસ રેડવા સતત પુરુષાર્થ કરી રહ્યાં છે. આ પ્રેમમયી માની દિવ્યતાથી ભરેલાં આ તીર્થમાં જે જે ભક્તોને સંનિધિ મળી છે તે તે ભક્તો ધન્યતા અનુભવે છે.

તા.૦૪-૧૧-૧૦ના પ્રભાતે પ થી ૬ કલાક દરમિયાન સ્વર્ગારોહણતીર્થની ભૂમિ પર પૂ.શ્રીમા જપ કરતાં કરતાં વિચરણ કરે છે. સાધકો પણ પૂ.શ્રીમાની આ વિચરણ લીલાને નિહાળતાં નિહાળતાં જપ કરે છે. જેને સૌ આરાધ્ય, ઈષ્ટ કે પરમ માને છે તે પરમશક્તિ સાકારરૂપ ધારણ કરીને, મા બનીને સૌની વચ્ચે જ છે એટલે ખુલ્લી આંખે સૌ ભક્તો એ પરમની સંનિધિને, રૂપને, દર્શનને ધરાઈ ધરાઈને જોઈ લે છે ને ધન્યતાનો મહોત્સવ માણે છે.

પ્રભાતે પ્રભુના દર્શન ને સત્કર્મનો યજ્ઞ. કેવો મહોત્સવ! અરે! જીવન જ જેનું મહોત્સવ હોય તેના ભક્તોને પણ એની કૃપા પ્રસાદીનો મળે જને!

આદિવાસી ભાઈ બહેનોની આજિવિકાનું એક સાધન સૂકા લાકડાં છે. જંગલનાં સૂકાં લાકડાં માથે ઉપાડી અંબાજીમાં વેચે. સ્વર્ગારોહણના દ્વારેથી પસાર થતા આ ભાઈ-બહેનોના હૃદયની સંવેદના પૂ.શ્રીમાને ખૂબ સ્પર્શી. થોડા વિશ્રામ આ લોકો કરે. એક વાસણ, બુંદી, ચવાણું, ગાંઠિયાને રૂા-૧૦/ની લક્ષ્મીનો પ્રસાદ સત્કર્મના સહયોગીથી મળે ને રાજી થતાં થતાં લાકડાનો ભારો ઉપાડીને આજિવિકા માટે ચાલ્યાં જાય. એક કલાકના આ સત્કર્મથી ભક્તો પણ સાચો યજ્ઞ કર્યાનો આનંદ માણતાં માણતાં પ્રભાત વંદના બાવની, સંકીર્તનથી પૂર્ણ કરે. ભક્તો પ્રાર્થના પણ કરે કે હે પ્રભુ! આ લોકોનો ભાર પણ હળવો કરજો ને સુખી કરજો. સૌની હાશ મળે ને આનંદ આનંદ થાય. પ્રભાતના આ સત્કર્મમાં શ્રી જગદીપભાઈ, નયનાબહેન, શ્રી નારાયણભાઈ જાનીનો પરિવાર, શ્રી વિઠ્ઠલભાઈ ગોહિલનો પરિવાર, શ્રી અરુણાભાઈ શ્રી વિનોદભાઈ પટેલ શ્રી દીપેશભાઈ શાહ, શ્રી રમેશભાઈ-શ્રી શારદાબહેન, શ્રી વિનોદભાઈ પટેલ, સહયોગી થયા. ભક્તો પ્રણામ માટે હોલમાં આવે છે. પ્રણામ પછી શ્રી લક્ષ્મીદેવીની પ્રાર્થના ગવાય છે.

જે દેવી આ સૃષ્ટિમાં લક્ષ્મીરૂપે વસી રહી,
આશીર્વાદ ધરો અમને પ્રાર્થીએ ચરણે નમી.
ધર્મનીતિ તણા માર્ગે પધારો પ્રેમથી અહીં,
સત્કર્મે સદા રહેજો ધન ધાન્ય ભરી અહીં.
દરીદ્ર દુઃખ હરનારી, સર્વસંકટ હારિણી,
શુદ્ધ બુદ્ધિ દઈ અમને, રિદ્ધિ સિદ્ધિ ધરો બધી.
સુખ શાંતિ સદા ધરજો નિત્ય રહેજો અહીં વળી,
આનંદ કલ્યાણ ધરનારી વરજો અમને જરી.

ત્રિનેત્રી તારીણી દેવી લક્ષ્મીજી મોક્ષદાયિની,
સ્વીકારો પ્રેમથી પૂજા પ્રસન્ન બનજો જરી.
જાણ્યે અજાણ્યે હે દેવી સન્માન્યા જો નહીં કદી,
બાળ ગણી ક્ષમા કરજો શિક્ષા ધરજો ફરી ફરી.
ચંચલા ચપલા શિવા અમૂલ્ય મૂડી રંકની,
સર્વેશ્વરી સદા વંદે શુભ કરજો શુભેશ્વરી.

પૂ.શ્રીમાએ રચેલી આ પ્રાર્થના સૌ ગાય છે ને એના ભાવને સૌ હૃદયમાં ભરી દે છે. સાક્ષાત લક્ષ્મીમાતાનું સ્વરૂપ ધારણ કરીને અવતરેલાં આપણાં મા જ આ સ્તુતિ સ્વીકારી રહ્યાં છે એવું અનુભવાય છે.

રાત્રિની બેઠકમાં પૂ.શ્રીમા પધારે છે. શ્રી અરુણાબહેન ઠાકરે મોકલેલી શ્રી આદ્યશંકરાચાર્યના નાટકની ડી.વી.ડી. સૌ જુએ છે. પૂ.શ્રીમા પણ એ એકાગ્રતાથી જુએ છે. પૂ.શ્રીમાના જીવનમાં તો શ્રી આદ્યશંકરાચાર્ય કૃત સર્વશાસ્ત્રો ધબકે છે. પણ આ તો માની પાઠશાળા છે. એટલે ભક્તોને એ પાઠશાળામાં રોજ રોજ શાસ્ત્રનો નવો નવો બોધ વિવિધ સ્વરૂપે મળે છે. શ્રી રામકૃષ્ણ દેવ કહેતા કે મા પોતાના બાળકને જે ભોજનની વાનગી ભાવે તે બનાવી આપે છે. એવી રીતે આ મા પણ પોતાના બાળકોની રુચિ પ્રમાણે જીવન ઘડતરના પાઠ સમય સમય પર શીખવ્યાં જ કરે છે.

રાત્રે ૯ થી ૧૦ પૂ.શ્રીમા વિચરણ કરતાં કરતાં જપ કરે છે. પૂ.શ્રીમા કહે છે કે “રાત્રે ૯ થી ૧૦ સાધના. ફરજિયાત નથી. જેને પણ રસ હોય તે જાગે, ઊઠે, બેસે. તમે સૌ આવો છો તો આનંદ છે. અહીં જ (સ્વર્ગારોહણમાં) ઉતરવું. આ ધરતીના સાત્ત્વિક અણું પરમાણું નો લાભ મળે એ માટે પ્રત્યક્ષબોધ આપ્યો.”

પૂ.શ્રીમાનું પ્રભાતે દર્શન, રાત્રે સૂતાં પહેલાં દર્શન. પૂ.શ્રીમા જપ કરતાં હોય, ભક્તો પણ જપ કરતા હોય. સૌ એક સાથે જપયાત્રા કરે. એ રીતે પૂ.શ્રીમાના જીવનમાંથી અમૃત ને દિવ્યતા ભક્તોમાં સંક્રાંત થાય છે. એ પરોક્ષ રીતે અનુભવાય છે.

તા. ૫-૧૧-૧૦ના રોજ પ્રભાતે પણ એ જ દર્શન, એ જ સત્કર્મ ને એ જ પ્રણામ વંદના થયા. ૮ થી ૧૦ ની બેઠકમાં સંકીર્તન થયું. શ્રી નારદમુનિને શ્રી વિષ્ણુભગવાને કહેલું કે હું સંકીર્તન થાય ત્યાં હાજર થાઉં છું. અહીં પ્રત્યક્ષ ભગવાન ને પ્રત્યક્ષ સંકીર્તનનો સુભગ, સમન્વય થયો છે. શ્રી નિતેશભાઈ ટેલર ને શ્રી જયુબહેનની મંડળીએ હરિરસનું પાન કરાવી દીધું.

પૂ.શ્રીની અમૃતવાણી અને દર્શન ડી.વી.ડી. દ્વારા થયા. અમૃતવાણીનો બોધ-રત્નકણિકાઓ આ રહી.

★ અનન્ય ભક્તિ જાગે ત્યારે ભક્તને ભગવાનનું સ્મરણ ગમે.

★ પ્રભુ સૌમાં રહેલા છે એમ માની નમસ્કાર કરો.

★ પ્રભુને પામવા પુરુષાર્થ કરે છે તેનું મન વિષયોમાંથી ઉપરામ થઈ જાય છે. પ્રભુની કૃપાથી સાધનામાં આગળ વધે છે.

★ ભગવાનની શરત પ્રમાણે જપ કરો. ગુરુની શરત પ્રમાણે ચાલો. કર્મના ફળ શાંતિથી ભોગવો.

★ ભક્તિનો માર્ગ એવો છે જેમાં છેવટ સુધી ચાલ્યા જ કરવાનો. શ્વાસ ચાલે ત્યાં સુધી જપ કરવાના. શરીરની ધારણા સુધી જપ કરવાના.

★ આ જગતમાં કોઈ કોઈનું નથી. પ્રભુ તમને મમતાથી

મુક્ત કરવા માગે છે. પ્રભુને વળગો. એ કાયમ તમારું ધ્યાન રાખશે.

★ જેવો લોભ તૃષ્ણા, ધનનો રહે છે એવો લોભ પ્રભુના સ્મરણનો કરો. જીવન છે ત્યાં સુધી જપ, તપ ચાલુ રાખો. અનન્ય ભક્તિ નિત્ય નિરંતર કરો.

★ પ્રભુની કૃપા મેળવવા, આત્મશાંતિ માટે, આત્મબળ વધારવા જપ કરો. સંસારની વસ્તુને તેની સાથે જોડો નહીં.

★ જીવન ઝડપથી ચાલ્યું જાય છે. કરવાનાં કામ ઘણાં છે. ઝડપથી જપ નહીં કરીએ તો કાળ પોતાનું કાર્ય કરશે.

★ સંસારના પદાર્થો મેળવાનો પુરુષાર્થ કરો. સાથે સાથે પ્રભુને મેળવવાનો પુરુષાર્થ પણ કરો.

★ લક્ષ્મી ને નારાયણની સાધના કરો. લક્ષ્મી સમૃદ્ધિ આપશે. નારાયણ શાંતિ આપશે.

વિદેશની ધરતી પર પૂ.શ્રીએ વર્ષો પહેલાં અનન્ય ભક્તિ પર આપેલું પ્રવચન પૂ.શ્રીમાએ ‘સમંદરને પેલેપાર’ પ્રવચનની શૃંખલા સ્વરૂપ ડી.વી.ડી. શ્રી હેમલભાઈના સહયોગથી જન સમાજને ધરી છે. આ પ્રવચન આજે પણ એટલું જ શાશ્વત છે ને અનુબંધ ધરાવે છે. એકાદ રત્નકણિકા પર પણ શ્રદ્ધા થાય તો જીવનનૌકા બનીને જીવનને તારવા તે સમર્થ છે. પૂ.શ્રીમાની આ પ્રેમભરી અવૈધિક યુનિવર્સિટીમાં રોજ રોજ નવો નવો વણ જોયેલો(Unseen) અભ્યાસક્રમ શીખવાય છે. સૌ ધન્યતા અનુભવે છે. દિવાળીના આ પર્વના દિવસોને પૂ.શ્રીમાની સંત્રિધિને શબ્દ દેહથી કમશ: માણીશું. સ્વર્ગારોહણમાં જે આવ્યાં છે તે તો પૂ.શ્રીમાના અમૃતરસમાં ન્હાયાં છે.

સ્વર્ગારોહણ ખાતે રજત જયંતિ પર્વ નિમિત્તે સત્કર્મોનું સમક

શ્રી રાજુભાઈ જાની, શ્રી પિનાકીનભાઈ જાની

અંબાજી આસપાસના ગામોના આદિવાસી લોકો માટે સ્વર્ગારોહણનાં સત્કર્મો આશીર્વાદરૂપ બની રહ્યાં છે, કારણ કે અહીં ૮૦ કિ.મીની આસપાસ વસતા આદિવાસીઓમાંના મોટા ભાગનાઓના માટે સારું રહેવાનું ઝુંપડું પણ નથી; તો જીવનની બીજી સુવિધાઓ તો હોય જ ક્યાંથી?

સ્વર્ગારોહણનાં સત્કર્મો દ્વારા આ વિભાગમાં વસતા ગરીબ આદિવાસીઓમાંની કોઈ વ્યક્તિ એવી ભાગ્યે જ હશે જે સ્વર્ગારોહણના સત્કર્મમાંથી કંઈ પામી ન હોય! એટલે આ વિસ્તારમાં નાના મોટા બધા જ લોકો મા સર્વેશ્વરીને તેમજ સ્વર્ગારોહણને નામથી તો જાણે જ.

આ વર્ષે નવેમ્બર માસમાં પૂજ્ય માના આગમન પછી વિવિધ ૭ સત્કર્મો થયા. તેમની વિગત નીચે પ્રમાણે છે:—

બાળ સત્કર્મ ૯ નવેમ્બર ૨૦૧૦ના રોજ. બાળકોના ગલ્લાની બચતથી થયું. ૭૩ બાળકોએ પોતાના ગલ્લા દ્વારા બચાવેલા ૧,૫૮,૦૦૦ રૂ.માંથી ૧૫૮ બાળકોને ૫ કિલો અનાજ, ૩ કિલો કઠોળ, દફતર, કંપાસ, ગરમ સ્વેટર, ટોપી, સ્ટીલના ગ્લાસ—ડીશ, ટુવાલ તેમજ બુંદી ચીકી, ચવાણું અપાયું.

ત્રણ વર્ષથી પંદર વર્ષની વયથી નીચેના બાળકોમાં બાવન નાની વયના અને એકવીસ મોટી વયના હતા. આ બધી જ વસ્તુઓનું વિતરણ આદિવાસી બાળકોને સ્વર્ગારોહણના

બાળકોએ જ કર્યું. તે વખતે તેમનો ઉત્સાહ ખરેખર જોવા જેવો હતો.

તેઓએ અનુભવ્યું કે તેઓ પણ તેમનાથી ગરીબ અને અભાવગ્રસ્ત બાળકોને મદદરૂપ થઈ શકે છે. પૂજ્ય માની પ્રેરણાથી જ આવા સત્કર્મ માટેનો ભાવ જાગ્રત થયો છે. અને તેને લીધે તેઓમાં બચતની પણ સારી ટેવ પડવા પામી છે.

સમારંભના પૂજ્ય માએ બધાં જ બાળકોને સ્ટેજ પર બોલાવી સન્માની અને પ્રોત્સાહિત કર્યાં. બીજે વર્ષે પણ આવું સત્કર્મ કરી શકીએ તે માટેની કૃપા અમારા પર કરતાં રહેજો એવો ભાવ મોટા બાળકોએ પોતાના વક્તવ્યમાં રજુ કર્યો.

૧૩ નવેમ્બર સાયકલ યાત્રી બહેનોનું સત્કર્મ

૧૩ નવેમ્બર પૂજ્ય મા સર્વેશ્વરીનો જન્મ દિવસ. સને ૨૦૦૪માં યોગેશ્વર પરિવારની ૨૩ બહેનોએ સત્યપથથી સ્વર્ગારોહણની સાયકલયાત્રા કરેલી તેમાંથી જે ૨૦ બહેનો સ્વર્ગારોહણમાં ઉપસ્થિત હતી, તેઓએ ૩ ગામના ૧૦૩ પરિવારોને રૂ. ૧,૩૦,૦૦૦ આર્થિક સહાય પહોંચાડી જેમાં ૧૫ કિલો અનાજ, ૫ કિલો કઠોળ, કથરોટ, ગરમ ધાબળો, શેતરંજી, ટુંવાલ અને બુંદી, ચવાણું, વેફર તેમજ બિસ્કીટના પ્રસાદ ઉપરાંત દરેકને રૂ. ૧૦૦ રોકડા આપવાનો સમાવેશ થતો હતો. આ પ્રસંગે શ્રીમતિ શારદાબહેન રમેશભાઈ ભક્ત તરફથી સ્ટીલના લોટા પણ આપવામાં આવ્યા. આટલી બધી વસ્તુઓ એકસાથે પામીને લાભાર્થીઓના મોઢા પર પ્રસન્નતા છવાયેલી દેખાતી હતી.

૧૫ નવેમ્બર—પદયાત્રી ભાઈઓનું સત્કર્મ

સને ૨૦૦૩માં યોગેશ્વર પરિવારના યુવાન સાધકોએ સત્યપથથી સ્વર્ગારોહણથી ૧૮૫ કિ.મી ની પદયાત્રા કરી

ડિસેમ્બર : ૨૦૧૦

૩૫

પૂજ્યમાને ખૂબ પ્રસન્ન કરેલાં. તેમાંના ઉપસ્થિત ૧૮ પદયાત્રીઓએ જે આર્થિક સહયોગ ધર્યો તેનાથી ૪ ગામના ૧૦૫ ગરીબ ભાઈ બહેનોને અગાઉ જણાવ્યા પ્રમાણેની સહાય પહોંચાડવામાં આવી આ ઉપરાંત શ્રીમતિ સુશીલાબહેન ભક્ત તરફથી સ્ટીલના થાળી—વાટકા—ગ્લાસ અને શ્રીમતિ મનિષાબહેન પટેલ તેમજ પ્રેરણાબહેન પટેલ (શ્રી વિનોદભાઈ પટેલની દીકરીઓ) તરફથી સ્ટીલના ડબ્બા આપવામાં આવ્યા. આ ગરીબ પરિવારોએ જીવનમાં પ્રથમ વખત આટલી સુંદર વસ્તુઓ મળેલી જોઈને જે પ્રસન્નતા અનુભવી તેનો અહેસાસ તેઓ ઝૂં મા, જય માનો જે ઉત્સાહથી જયઘોષ કરતાં હતાં તેનાથી જણાતો હતો.

૨૪ નવેમ્બર શ્રી કનુભાઈ હળવદિયા અને જવાહરભાઈ તેમજ રોહિણી બહેન(કપૂરવન) તરફથી ૨ પ્રાથમિક શાળાના ૧૮૮ બાળકોને ગરમવસ્ત્ર વિતરણમાં સ્વેટર અને ટોપી, દફતર, કંપાસ, ગ્લાસ, ડીશ ઉપરાંત બુંદી, વેફર, ચવાણું, અને બિસ્કીટો પ્રસાદ પણ આપવામાં આવ્યો હતો. આ બધા બાળકો નવા સ્વેટર ટોપી પહેરીને સ્વર્ગારોહણમાંથી બહાર નીકળ્યાં ત્યારે એક અદ્ભુત દશ્ય સર્જાયું. જેને જોવા માટે રાહદારીઓ પણ સારી સંખ્યામાં ભેગા થઈ ગયા હતા. સાચે જ આ ગરમવસ્ત્રો ગરીબ બાળકોને શિયાળાની ઠંડીમાં ખૂબ રાહતરૂપ થશે.

૨૬ નવેમ્બર શ્રી ગોવિંદભાઈ આકોલીયા ભાવનગર તેમજ શ્રી વિજયસિંહ રાણાના વડોદરાના આર્થિક સહયોગથી સેબલપાણી શાળાના ૨૪૮ બાળકોને પણ ગરમ વસ્ત્રો દફતર, કંપાસ, ગ્લાસ—ડીશ જ્યારે બુંદી, વેફર—ચવાણું અને બિસ્કીટનો પ્રસાદ ઓરણાવાળા શારદાબહેન તરફથી પ્રાપ્ત થયો હતો.

૩૬

અધ્યાત્મ

૨૭ નવેમ્બર—છઠ્ઠું સત્કર્મ. તારીખ ૨૭મીના રોજ ભાવનગરના શ્રી બી.જે.જાગણી શ્રી વિઠ્ઠલભાઈ ગોહિલ તેમજ શ્રી અરૂણભાઈ ઉપાધ્યાયના આર્થિક સહયોગથી સંપન્ન થયું. આ સત્કર્મમાંના લાભાર્થી ૧૦૪ પરિવારો ઉપર પ્રમાણેની વસ્તુઓ ઉપરાંત ૧૦૦ રૂા.ની રોકડ સહાય તો પામ્યાં જ સાથોસાથ શ્રી મંજુબહેન ભક્ત તરફથી સ્ટીલની બરણી અને સાબુ તેમજ જીમીત (સુરત) તરફથી બિસ્કીટ અને નમકીનનો પ્રસાદ પામ્યા.

૨૮ નવેમ્બર ૨૦૧૦ ના રોજ જે સત્કર્મ યોજાયું તેના આર્થિક સહયોગીઓ ડો. કનુભાઈ ઠક્કર (હારીજ) તેમજ શ્રી ભાર્ગવભાઈ ઠક્કર પરિવાર હતા. તેનો લાભ ૧૧૧ ગરીબ પરિવારોને પ્રાપ્ત થયો. તેમાં ઉપર પ્રમાણેની સહાય ઉપરાંત અંબાજીના શ્રી દિલિપભાઈ પટેલ તરફથી સ્ટીલની બરણી તેમજ સાબુ અને શ્રી મધુસુદનભાઈ (કોલ્હાપુર) તરફથી બિસ્કીટ અને નમકીનનો પ્રસાદ આપવામાં આવ્યો હતો.

આ કાર્યક્રમોની વિશેષતા એ હતી કે સ્વર્ગારોહણના શ્રી હેમલભાઈ અને શ્રી સ્નેહલભાઈની દોરવણી નીચે અંતરિયાળ વિસ્તારોમાં વસતા ગરીબ, અસહાય આદિવાસીઓની માહિતી એકત્રીત કરીને સર્વમંગલ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટને સોંપવામાં આવી હતી. તેના પરિણામે આ સત્કર્મો યોજી શકાયાં. સત્કર્મો માટેની બધી જ સામગ્રી એકત્રીત કરવાનું કામ શ્રી રાજુભાઈ જાનીની દોરવણી નીચે અન્ય સેવકોની મદદથી કરવામાં આવ્યું હતું. આ બધા જ સત્કર્મોની પ્રેરણા પાછળ પૂજ્ય મા શ્રી સર્વેશ્વરીની દોરવણી જ કામ કરી રહી છે. પરિણામે આ પછાત આદિવાસી વિસ્તારોમાં મા શ્રી સર્વેશ્વરી અને સ્વર્ગારોહણનું નામ ગૂંજતું થયું છે.

નિશ્ચેના મહેલમાં વસે મારો બાલમો

કલ્યાણ

પૂ.શ્રીમાએ હમણાં જ તેર કરોડ મંત્રજપનું અનુષ્ઠાન પૂર્ણ કર્યું, ત્યારે ભક્તકવિ શ્રી દયાશમનું આ પદ સ્મરણપટ પર ચઢી આવ્યું.

નિશ્ચેના મહેલમાં વસે મારો બાલમો,
વસો વ્રજ લાડીલો,
જે રે જાય તે ઝાંખી પામે જીરે.

નિશ્ચય એટલે પાકો નિર્ણય, અડગ, અટલ નિર્ધાર, મજબૂત અફર મનસુબો. કવિએ શ્રદ્ધા, વિશ્વાસ, આસ્થા એવા શબ્દો છોડીને નિશ્ચયને પકડ્યો છે. ભગવાનને વરવા માટે પાકો નિર્ણય કરવો પડે છે. મનના મહેલમાં ભગવાનને વસાવવા હોય તો પૂ.શ્રીમા જેવો અડગ નિશ્ચય—નિર્ધાર પ્રગટ કરવો જોઈએ.

પૂ.શ્રીમાના સાધનાત્મક જીવન ઇતિહાસનું દર્શન કરીએ તો એ પ્રભુમય જીવનનાં પૃષ્ઠો પર આવા નિશ્ચયના મહેલનું સર્જન પૂ.શ્રીમા એ કર્યું છે.

પૂ.શ્રીમાના ગૃહત્યાગને યાદ કરીએ તો એ ગૃહત્યાગનો નિશ્ચય પ્રભુ પ્રત્યેના પારાવાર પ્રેમમાંથી પ્રગટ થયો છે. પોતાના આરાધ્યદેવ શ્રી યોગેશ્વરપ્રભુની સેવા માટે પૂ.શ્રીમાએ સ્નેહાળ સ્વજનો, અપાર સંપતિ, પ્રતિષ્ઠાભર્યું આચાર્યપદ, વૃક્ષ જેમ પાકેલું પર્ણ ત્યજે તેમ પ્રભુ માટે સર્વસ્વ એક પળમાં ત્યજી દીધું. પૂ.શ્રીમાનો તે દંઢ નિર્ણય છે.

હું તો આવી રહી તારે દ્વાર, હે કૃપાનિધિ માર કે તાર.
પૂ.શ્રીમાએ તો મક્કમ નિર્ધાર કરીજ લીધો છે.
હું તો એક જ વરને વરનારી, બીજે ન ક્યાંયે ફરનારી.

પૂ.શ્રીમાનો પાકો નિશ્ચય છે,

વિપત્તિનાં વાદળ વરસે વિધિનાં વિધાનો ફરકે,
તપને વ્રત મારાં ફળશે રે. પ્રભુજીનાં પંથે,
નિંદા ટીકા ભલે થાયે, સ્વજનો વળી છોડી જાયે,
જે થવાનું હોય તે થાયે રે, પ્રભુજીના પંથે,
ઝુકાવ્યું જીવન મારું રે પ્રભુજીના પંથે.

પૂ.શ્રીમાના પડકારમાં આ નિશ્ચયનું બળ છે,

હે રસેશ્વર,

બનીશ હું રસેશ્વરી,

તપીને જલીને બનું હું તપસ્વિની.

હે બંસીધર,

બનીશ તારી બંસરી

પ્રીતથી પોલી બનાવી

વગાડજે બાલમ્!

શ્રી દયારામનો આ નિશ્ચય પૂ.શ્રીમાએ પોતાના જીવનમાં પ્રગટ કર્યો છે.

એક વર્યો ગોપીજન વલ્લભ, નહીં સ્વામી બીજો

એજ ગમ્યો, એથી મન માન્યું, બીજો નવ ચાહું.

મીરાંબાઈના મક્કમ ઈરાદામાં પણ પૂ.શ્રીમાના નિશ્ચય બળનો પડઘો પડે છે.

મુખડાની માયા લાગીરે મોહન પ્યારા,
સાહેલી હું તો અખંડ વરને વરી,
ગિરધરને મનભાવી, રાણાજી હું તો ગિરધરને મન ભાવી,
મેરે તો ગિરધરગોપાલ દુસરા ન કોઈ.

‘જેના મન ના ડગે’ આ શબ્દોમાં પૂ.શ્રીમાના આવા જ અડગપણાનો અણસારો મળી રહે છે અચળમાં અચળ છે. મેરુપર્વત, તે પણ સંભવ છે કે ડગી જાય, પણ પૂ.શ્રીમા જેવા વિરલાવીર હોય છે જેનાં મન ડગવું શું તે જાણતાં નથી. અરે બ્રહ્માંડ ખંડ ખંડ તૂટીને ટૂકડા થઈ જાય, ભરભર ભૂકો થઈ જાય તો ભલે પણ પૂ.શ્રીમા જેવા વિરલાઓનાં મન ચલાયમાન થતાં નથી.

જેઓ મનના આવા અડગ હોય અને વિપત્તિ પડે તોયે વણસે નહીં, પોતાનું સ્વરૂપ ખોઈ બેસે નહીં એવા હરિજનની કોઈ ઁંધાણી હોય તો ગંગાસતી કહે છે તેમ આટલી!

મેરુ તો ડગે પણ જેનાં મનડાં ડગે નહીં
ભલે ભાંગી પડે બ્રહ્માંડજી.

વિપત્તિ પડે તોય વણસે નહીંને,
સોઈ હરિજનનાં પરમાણજી.

આવા અડગ નિશ્ચયવાળાને બહારથી કે અંદરથી કોઈ હચમચાવી શકતું નથી. એની આનંદની સમરસ સ્થિતિમાં કોઈ ભંગ પાડી શકાતો નથી.

પૂ.શ્રીમાએ પોતાની સાધનામાં આજ પરમ નિશ્ચયબળને પ્રગટ કર્યું છે. પૂ.શ્રીની સ્થૂળ વિદ્યાય પછી તો પૂ.શ્રીમાનું જીવન નિશ્ચયબળની નવી પરિસીમારૂપ બની ગયું છે. કાળદેવતાની

છાતી પર મા ચિન્હ બનીને અંકિત થઈ ગયાં! પૂ.શ્રીમાએ તો પ્રભુ માટે તપની ધૂણી ધખાવી દીધી છે. વ્રત, જપ, તપ, નિયમપાલન પૂ.શ્રીમાનો પર્યાય બની ગયાં છે.

આપણાં શાસ્ત્રોમાં ઉગ્ર તપ, વ્રત માટે કેટલાંક તપસ્વીઓ સીમાચિન્હ બની ગયા છે. મહાન તપસ્વિની માતાપાર્વતીજી, બ્રહ્મર્ષિ વિશ્વામિત્ર, મહારાજા ભગીરથ, બાળ તપસ્વીઓ ધ્રુવ અને પ્રહ્લાદ વગેરેએ જીવન ધ્યેયને પ્રાપ્ત કરવા માટે પોતાના જીવનની બાજી લગાવી દીધી છે. અલબત્ત, આ તપસ્વીઓના તપના સાક્ષી બનવાનું સૌભાગ્ય આપણને પ્રાપ્ત થયું નથી. વળી તેઓનું તપ દુર્ગમ સ્થાનોમાં એકાંતમાં થયું છે. જ્યારે પૂ.શ્રીમા તો જનસમૂહ વચ્ચે તપી રહ્યાં છે અને આપણે સૌએ ઉગ્ર, પાવન તપના સાક્ષી બનવાનું સૌભાગ્ય પામ્યાં છીએ.

આજે તપના ઈતિહાસમાં પૂ.શ્રીમાએ સૌ તપસ્વીઓની વચ્ચે મૂઠી ઊંચેરું નહીં પણ વેંત ઊંચેરું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે. પૂરોગામી સૌ તપસ્વીઓ પોતાનું નિશ્ચિત ધ્યેય લઈને તપ્યા છે અને એ ધ્યેય પૂર્ણ થતાં તેમનું તપ પણ પૂર્ણ થયું છે. પૂ.શ્રીમા તો કોઈ નિશ્ચિત ધ્યેય લઈને તપતાં નથી. પૂ.શ્રીમા તો આ પૃથ્વી પર તપનું પૂર્ણ સ્વરૂપ ધારણ કરીને જાણે પ્રગટ્યાં છે અને તપના પૂર્ણ સ્વરૂપમાંથી તપ જાણે સહજ પ્રગટ થયાં જ કરે છે તપના હિમાલયમાંથી તપનાં અવનવાં ઝરણાં પ્રગટ થયાં જ કરે છે. પૂ.શ્રીમા એવાં તપયાત્રી છે કે તેમની તપયાત્રા અવિરતપણે ચાલ્યા જ કરે છે. એ તપની કોઈ મંઝીલ નથી, તપ એજ યાત્રા અને તપ એજ મંઝિલ!

પૂ.શ્રીમાનું તપ સાધારણ નથી પરંતુ અસાધારણ છે. પૂ.શ્રીમાના લીલાતનુનું દર્શન જ તપના સાકાર સ્વરૂપનું દર્શન

છે. ધવલ વસ્ત્રોથી શોભતા અને કૃશ દેહયષ્ટિ ધરાવતાં પૂ.શ્રીમાનું એ લીલાતનું તપની ભટ્ટીમાં તપીતપીને કંચનથીય વધુ વિશુદ્ધ બની ગયું છે.

પૂ.શ્રીની સ્થૂળ વિદ્યાયની સાથે થયેલા અન્ન ત્યાગને આજે છવ્વીસ પચીસ વર્ષનાં વહાણાં વાઈ ગયાં છે. એ સાથે જ પાણી ઉપરના અને નિર્જલા ઉપવાસોની વણઝાર અવિરત ચાલુ છે. પૂ.શ્રીમાના નિર્જલા ઉપવાસોની એ વિશિષ્ટતા રહી છે કે આ આકરા ઉપવાસો પથારીમાં સૂતાસૂતા નહીં પણ પટયાત્રાઓ કરતાં કરતાં અને સત્સંગના કાર્યક્રમોમાં ઉપસ્થિત રહીને એ કાર્યક્રમોનું સંચાલન કરતાં કરતાં આજે પણ ચાલુ જ છે. ધરતીકંપ વખતે શાળાઓના બાંધકામના સેવાકાર્યોમાં ધોમધખતા તાપ વચ્ચે પણ પૂ.શ્રીમાના કઠિન નિર્જલા ઉપવાસો ચાલુ રહ્યા છે. સ્વર્ગારોહણના મેડિકલ કેમ્પો વખતે, અંબાજી આસપાસના દ્રરિદ્રનારાયણોના અન્ન અને વસ્ત્ર વિતરણ વખતે તેમજ શાળાઓના વિદ્યાર્થીઓના ગણવેશ અને દફતરકીટના અનેક કાર્યક્રમો વચ્ચે પણ પૂ.શ્રીમાનું ઉપવાસોનું વ્રત આજે પણ ચાલુ જ છે. ઉગ્રમાં ઉગ્ર કે આકરામાં આકરું જો કોઈ તપ હોય તો તે નિર્જલા વ્રતનું છે. અને એ વ્રતનો ઉત્સવ એટલી જ પ્રસન્નતાપૂર્વક પૂ.શ્રીમા આજે પણ ઉજવી રહ્યાં છે. ઉપવાસોનો આ ઉજવણ ઇતિહાસના ઉન્નત શિખરોને પૂ.શ્રીમાએ એકસો અને આઠ સળંગ ઉપવાસો ગંગાજળ ઉપર રહીને સર કર્યા છે. અનેક ભક્તોની વચ્ચે આ કઠિન ઉપવાસોનો ઉત્સવ પૂ.શ્રીમાએ હરિદ્વારમાં આર્યનિવાસમાં ઉજવ્યો હતો.

પૂ.શ્રીમાના તપના હિમાલયમાંથી વહેતી બીજી તપની ભાગીરથી તે પૂ.શ્રી ગુરુદેવપ્રભુના શ્રી ચરણોમાં દરરોજ પ્રભાતે

અર્પણ થતાં ત્રણસો પ્રણામ પુષ્પોનો અર્ધ્ય છે. ધૂપ, દીપ, નૈવેદ્ય કે આરતીથી થતી પૂજાને બદલે પૂ.શ્રીમા પ્રણામ પૂજાનું નૈવેદ્ય પ્રભુના શ્રીચરણોમાં ધરે છે. પ્રભુના શ્રી ચરણોમાં અર્પણ થતા પ્રણામોને પૂ.શ્રીમા ‘પ્રણામ પૂજા’ કહે છે. પ્રણામ પૂજાનું તપ પણ એટલું જ આકરું છે. આ તપ પણ પૂ.શ્રીમાના પરમ નિશ્ચયબળની સાક્ષી પૂરે છે. પ્રણામ પૂજા વખતે પણ દંડ બેઠક જેવો ભારે શારીરિક શ્રમ કરવો પડે છે. જ્યારથી પૂ.શ્રીમાએ પ્રણામ પૂજાની શુભ શરૂઆત કરી છે ત્યારથી અત્યાર સુધી એક પણ દિવસ એવો નથી ગયો કે પૂ.શ્રીમાએ પ્રભુના શ્રીચરણોમાં નિયમ પ્રમાણેના પ્રણામ પુષ્પો ન ધર્યા હોય. વિશિષ્ટ પ્રસંગોએ તો પૂ.શ્રીમાએ પ્રભુના શ્રીચરણે એક જ દિવસના બે હજાર કે તેથી વધુ પ્રણામ પુષ્પો એક વાર નહીં અનેક વાર અર્પણ કર્યા છે. અત્યાર સુધીમાં તો લાખો પ્રણામ પુષ્પોથી પ્રભુની પ્રણામ પૂજા કરી છે. આ પ્રણામ પૂજા આજે પણ નિયમિત થયા કરે છે.

પૂ.શ્રીમાના આકરા તપના મુકુટમાં એક પછી એક તપની કલગી તપના મુકુટની શોભા વધારી રહી છે. ‘ઊંઘ ઉપરના વિજય’ની કલગીથી પણ પૂ.શ્રીમાનો તપનો મુકુટ ઝળહળી રહ્યો છે. ‘આકરા તપની વાટ વીર નરોને લખી લલાટ’ તે પ્રમાણે પૂ.શ્રીમાએ હંમેશાં આકરામાં આકરા તપની ભેટ ભગવંતના શ્રી ચરણે ધરી છે. ‘હરિનો મારગ છે શુરાનો નહીં કાયરનું કામજોને’ પ્રીતમદાસના આ પેદને પૂ.શ્રીમાએ તપનો વિકટમાં વિકટ માર્ગ પસંદ કરીને સાર્થક કર્યું છે. પૂ.શ્રીમા સ્વભાવે ભારે શૂરવીર છે. તપની પસંદગીમાં પણ ‘નિશાનચૂક માફ નહીં માફ નીચું નિશાન’ના ધોરણે કરી છે. પૂ.શ્રીમાના શૂરવીર સ્વભાવને ક્યારેય પોચુંપોચું, ભદ્રિકભદ્રિક, ઢીલું ઢીલું ગમ્યું નથી.

એણી પેરે રે હરિજન પણ જોઈએ તીખા;
અંતરશત્રુને રે લાગે અતિ વજ સરીખા.
માથું જાતાં રે મુખથી પાણી નવ જાયે;
બ્રહ્માનંદ કહે રે એવા સંત હરિમન ભાવે.

આ ઉગ્રતા, પૂણ્યપ્રકોપ, તીખાપણું પૂ.શ્રીમાએ તપના માર્ગે બતાવ્યું છે. આ કળિયુગમાં આપણે વિસ્મયપામી જઈએ! ઊંઘ ઉપર વિજય? હોય નહીં? છતાં આપણે પૂ.શ્રીમાના ઊંઘ ઉપરના વિજયને કેવું અદ્ભુત? કહીને વધાવવો જ પડે!

તેર કરોડ જપના અનુષ્ઠાન વખતે પૂ.શ્રીમાએ રાત અને દિવસ એક કરી દીધા છે. ઊંઘને વિસારીને પૂ.શ્રીમા રાત અને દિવસના ભેદ ભૂલી ગયાં છે. તેર કરોડ જપના અનુષ્ઠાન માટે પંદર વર્ષ સુધી સતત કેટલી ધીરજ? કેટલી નિષ્ઠા? કેટલી જાગૃતિ? આપણી શું હેસિયત કે આપણે તેનું માપ કાઢી શકીએ? કેટલી મોટી જવાબદારીઓ વચ્ચે પૂ.શ્રીમા તપ્યાં છે? સર્વમંગલ ટ્રસ્ટની જવાબદારી, સ્વર્ગારોહણના સંચાલનની જવાબદારી, ‘અધ્યાત્મ’ની જવાબદારી પૂ.શ્રીમાનાં પુસ્તકોના પ્રકાશનની જવાબદારી અને સૌથી મોટી જવાબદારી તો દેશ પરદેશના ભક્તોને પ્રભુપંથે દોરવાની જવાબદારી! જાણે આ જવાબદારી જ પૂ.શ્રી માટે એક તપનું સ્વરૂપ જ છે.

પોતાના બાળકો માટેનું અનંત વાત્સલ્ય એ પૂ.શ્રીમાનું સૌથી આકરું અને સૌથી શ્રેષ્ઠ તપ છે. જેમ નાના બાળક માટેના વાત્સલ્યને લઈને તેને ઉછેરવા માટે માતાએ ભેખ લેવો પડે છે. આરામ અને સુખના બધાં જ સ્વપ્નોને વિસારે પાડીને બાળક સાથે એકાકાર થઈ જવું પડે છે. પૂ.શ્રીમા પણ પોતાના બાળભક્તો માટે તેમના સુખચેન માટે દેશ-પરદેશમાં ખૂબ

દોડ્યાં છે. બાળકોની આર્થિક આંધી વખતે, માંદગી વખતે, અકસ્માત વખતે, મૃત્યુ વખતે, માનસિક આઘાતો વખતે દોડતા નહીં, ઉડતા રહીને પડખે રહ્યાં છે, વાત્સલ્યની હૂંફ ધરી છે. બાળકોને આઘાતોમાંથી ઉગાર્યા છે. અને પ્રભુપંથે સાથે ચાલીને પ્રભુપંથની યાત્રા કરાવતા રહ્યાં છે.

આ આકરા તપ તપતાં પૂ.શ્રીમા ક્યારેય થાક્યાં નથી, કંટાળ્યાં નથી, નિરાશ થયાં નથી, હિંમત હાર્યાં નથી, બસા એક જ વાત ડગલું ભર્યું કે નાહઠવું નાહઠવું! આપણ બાવનીમાં ગાઈએ છીએ.

શિખરો ઉગ્રત સર કીધાં,
આધ્યાત્મિક અમૃત પીધાં.

પૂ.શ્રીમા જીવન ધ્યેયનાં એક પછી એક શિખરો સર કરતાં રહ્યાં છે. ત્યાગ, તપ અને સમર્પણનાં શિખરો શ્રેષ્ઠ રીતે અને પૂર્ણપણે સર કર્યાં છે. શ્રેષ્ઠત્વ અને પૂર્ણત્વ પૂ.શ્રીમાના સાધનાત્મક જીવનનાં સિમાચિન્હો છે.

પૂ.શ્રીમા હંમેશાં કઠિન પડકારો ઊભા કરે છે. અને પછી એને પહોંચી વળવા માટે તન મનથી તૂટી પડે છે. પૂ.શ્રીમા કદી સ્થગિત થઈ જતાં નથી, પુરુષાર્થની આગને એવી જ જવલંત રાખે છે. એને ઠરવા દેતાં નથી. પૂ.શ્રીમાનો સાધનાનો ઉત્સાહ કદી મંદ પડતો નથી. પૂ.શ્રીમાએ પોતે બધું હાંસલ કરી લીધું છે એવું ક્યારેય માનતાં નથી. હમણાં હમણાં પૂ.શ્રીમાની સાધનાની સીડીને છેલ્લું પગથિયું જ નથી!

પૂ.શ્રીમાએ ‘નિશ્ચેના મહેલ’નો પાયો જ કઠોર વ્રત, તપ અને ત્યાગથી પૂર્યો છે. એજ ‘નિશ્ચેના મહેલ’ના ઘડતર અને ચણતરમાં હજારો નિર્જળા ઉપવાસો, લાખો પ્રણામ પૂજાનાં

ડિસેમ્બર : ૨૦૧૦

૪૫

પુષ્પોનો અર્ધ, અખંડ મૌનવ્રત, અર્પણ કર્યા છે. તેર કરોડ જપની રોશનીથી આજે તો પૂ.શ્રીમાનો 'નિશ્ચેનો મહેલ' ઝળહળી રહ્યો છે. વ્હાલા યોગેશ્વર પ્રભુ તો એમાં ક્યારનાય વસી ગયા છે. પૂ.શ્રીમાએ પોતાના લીલાતનુને પરમ નિશ્ચયબળનું મંદિર બનાવી દીધું છે. સરોડાનંદન ત્યાં ન વસે તો બીજે ક્યાં વસે?

આ છે પૂ.શ્રીમાના તપનું વિરાટ સ્વરૂપનું દર્શન! પ્રભુ માટે બધું જ ત્યજ્યુ, ફનાગીરી વ્હોરી, દેહધર્મો વિસારી દીધા! પૂ.શ્રીમાએ પ્રભુ માટે શું નથી કર્યું? પૂ.શ્રીમાએ પોતા માટે લખેલી આ પંક્તિઓ—

પૂ.માને પણ તજ્યાં ઘર, તજ્યા અમે મહેલને તજ્યાં વૈભવો,
તજ્યા ભવ સંબંધ, સ્નેહરસના બધાં બંધનો,
લઈ હૃદયમાં અપાર બસ પ્રેમ તારા પ્રતિ,
અમે વન મહીં કર્યા ઘર, કરી રણે મહેલ્લો.

દરેક કાર્યમાં—વાનગીમાં પ્રભુ નામનો મસાલો નાંખવો
તો તે સ્વાદિષ્ટ થાય. — મ ।

આ દિવસો પણ ચાલ્યા જશે.
* સ્થાપત્ય કન્સ્ટ્રક્શન *
પ્રો. મનીષ હરિભાઈ ભોજાણી,
બિલ્ડર્સ એન્ડ ડેવલપર્સ,

મધુર કોમ્પ્લેક્ષ, શનાળા રોડ, મહારાજા ટાઈલ્સ સામે,
મોરબી—૩૬૩૬૪૧.

ફોન : (ઓફિસ) ૨૨૧૩૮૧, (રહેઠાણ) ૨૩૦૨૨૨.

૪૬

અધ્યાત્મ

પોમેલા હોલેન્ડરની મુલાકાત

મા સર્વેશ્વરી

વિદેશયાત્રા U.S.A

નોર્થબરગનથી સાન્ટાફે ૧૮/૧૦/૦૮

આજે સાન્ટાફેના એક યુવાનબહેન યોગમાર્ગના અભ્યાસી માને મળે છે. આખી પ્રાર્થનામાં એકદમ ટટ્ટાર બેસીને હાથ જોડીને ભાગ લઈ રહ્યાં છે.

અરે, એક ધૂન પણ ગવડાવી છે. હા, વિદેશીબહેન છે પણ ધૂન ગાઈ છે.

દુર્ગે જય જય દુર્ગે માત

જય જગદંબા દુર્ગા માત

પ્રાર્થના પછી ભાઈ સંજય એ બહેનનો પરિચય આપે છે. વરસોથી યોગાસનો કરે છે, પ્રાણાયામ કરે છે, ધ્યાન કરે છે. અરે, હઠયોગ પ્રદીપિકા પણ વાંચી છે.

આજે એના મુંઝવતા પ્રશ્નો લઈને મા પાસે આવી છે.

પ્રશ્ન:—મારી કુંડલીની શક્તિ ક્યારે જાગશે?

પ્રશ્ન:—હવે આસનથી થાક લાગે છે તો શું કરું?

એની ચર્ચામાં માએ અનેક નાના નાના પ્રશ્નો પૂછ્યા છે.

(૧) યોગના આસનો કેટલા કલાક કરો છો?

(૨) ધ્યાનમાં ક્યું આસન રાખો છો?

(૩) પુસ્તકો ક્યાં ક્યાં વાંચો છો?

(૪) ધ્યાન ક્યારે ને કેટલું કરો છો?

- (૫) પ્રાણાયામ સાથે ધ્યાન કરો છો કે મંત્ર સાથે?
 (૬) શાકાહારી છો?
 ઉત્તરમાં એ બહેન જણાવે છે કે
 (૧) દરરોજ બે કલાક આસન કરું છું.
 (૨) ધ્યાનમાં રોજ જુદાં જુદાં આસન કરું છું.
 (૩) વૈદિક સાહિત્યનો અભ્યાસ કર્યો છે.
 (૪) સૂર્યોદય પહેલાં અને રાતે થોડું ધ્યાન કરું છું.
 (૫) કોઈવાર પ્રાણાયામ સાથે કોઈવાર મંત્ર સાથે કરું છું.
 (૬) હા. હું નાનપણથી જ શાકાહારી છું.

એ પછી મા માર્ગદર્શન આપતાં સમાધાન આપે છે. આસનો જેટલાં આરોગ્ય માટે જરૂરી તેટલાં જ કરો. વધુ પડતાં આસનોથી થાક લાગે. આસનનું લક્ષ્ય આરોગ્ય જ છે, થોડાક આસનો કરી વધુ સમય ધ્યાનમાં જ બેસો.

પદ્મઆસન ઉત્તમ આસન. જેનાથી વધુ સહાય મળે છે.

કુંડલીની શક્તિ જાગવાની ચિંતા ના કરો. જરૂરી હશે તો પ્રભુ એ જગાડી દેશે.

એ બહેનનો એક પ્રશ્ન એવો પણ હતો. મને બીજા માટે ખોટા વિચારો આવે છે તો તે યોગમાર્ગમાં સારું નથી તો શું કરવું?

એ પ્રશ્નના અનુસંધાનમાં મા લખે છે મનને શુભ સંકલ્પની જ ટેવ પાડો. તો પછી બીજા માટે અયોગ્ય વિચારો ના આવે.

કુંડલીની શક્તિ જાગશે તો આ માર્ગે રસ પડશે. વાણી મધુર બની જશે. શરીર હળવું થઈ જશે. ખોરાક ઓછો થઈ જશે.

ઉંઘ ઓછી થઈ જશે. સ્મરણશક્તિ વધશે. સૌના કલ્યાણનું જ વિચારવું વગેરે.

યોગમાર્ગના પ્રવાસી તરીકે આ બહેનની જીજ્ઞાસા યોગ્ય જ હતી. સાન્ટાફેમાં આવા પણ જીજ્ઞાસુ મળશે એવી કલ્પના ન હતી. શ્રી હરિ ક્યાં કોને કેવી સહાય પહોંચાડે તે તો તે જ જાણે. હે સમર્થ શ્રી હરિ આપના પાવન શ્રી ચરણોમાં પ્રણામ, પ્રણામ, પ્રણામ.

આજે પ્રણામ પછી ઘરનાં સૌ દરવખતના નિયમ પ્રમાણે પૂજન આરતી માટે આવ્યાં છે. જ્યારથી પૂ.શ્રી કર્પૂરવનમાં પધાર્યા ત્યારથી નિત્યપ્રભાતે આ રીતે પૂજા આરતીનો ક્રમ જાણે પ્રગટનો મહિમા સમજીને, માણીને શરૂ થયો છે. ઘરમંદિરની પૂજા આરતી તો છેલ્લા ૫૦, ૬૦ વર્ષથી ચાલુ જ હતી, પણ સંતભગવંતનું પણ પ્રત્યક્ષ હોય ત્યારે ભાવભક્તિથી પૂજન અર્ચન કરવું એમાં પૂર્વજોની સંસ્કાર સંપત્તિનું દર્શન છે.

આજે ફરી પેલાં યોગમાર્ગના પ્રવાસી બહેન પોમેલા હોલેન્ડર ખાસ બપોરે આવ્યાં છે. અર્ધપદ્મઆસનમાં કે સુખાસનમાં ટટ્ટાર બેસી જોડેલા હાથ જાણે એ યોગમાર્ગનાં પ્રવાસી છે એવું પહેલી નજરે જ નોંધાઈ જાય.

આજે એ બહેન વિશે વિશેષ જાણ થઈ છે.

★ નાનકડી દસ વર્ષની ઉંમરથી શાકાહારી છે.

★ પાંચ—સાડાપાંચ વર્ષની ઉંમરે પુસ્તકમાંથી જોઈને આસન કરવાનું શીખે છે.

★ ૩૦ વર્ષ સૌને યોગના આસનો શીખવ્યાં છે.

★ ૪૩ વર્ષથી યોગમાર્ગના ક્ષેત્રમાં મથે છે.

★ માતાપિતા જ્યુઈશ છે. એટલે શરૂઆતમાં તો એના આસનો જોઈને ગૌરવ લેતાં. સૌને બતાવતાં. પણ પછી યોગમાર્ગને અધ્યાત્મની રીતે અપનાવતાં વિરોધ સહન કરવો પડ્યો. જ્યુઈશ પ્રજા એમ પણ ભારે રૂઢિચુસ્ત એટલે હિંદુધર્મને પોતાની દીકરી સ્વીકારે છે તે વાત સ્વાભાવિક રીતે ખૂંચે અને એ રીતે માંસાહારી પ્રજા શાકાહારી દીકરીને પણ સમજાવતા રહ્યાં કે માંસાહાર જ ઉત્તમ છે. બધા જ વીટામીન એમાંથી મળી રહે છે પણ આ દીકરી શાકાહારને જ વળગી રહી.

જ્યુઈશના ઘરમાં જન્મીને શાકાહારી થવું ને હિન્દુધર્મમાં શ્રદ્ધાભક્તિ રાખવી આ વાત સાથે જ એક ઐતિહાસિક ઘટના ગણાય. ખૂબ ગંભીરતાથી વિચારીએ તો લાગે છે કે પૂર્વજન્મમાં એ હિન્દુધર્મ સાથે જ સંકળાયેલી હશે તથા શાકાહારી જ ત્યારે પણ હશે તો જ જન્મથી બાળપણથી જ એ સંસ્કારો જાગ્રત થઈને કાર્યરત બની જાય અને માતાપિતા, વડીલોના વિક્ષેપો પણ તો જ સહજ રીતે ના નડ્યા.

વિદેશમાં જન્મેલી વિદેશી આ યોગમાર્ગના પ્રવાસીને પણ એના એક ગુરુ છે, જેની પાસે તે યોગાસનો શીખી છે. વળી તે ગુરુના પણ એક ભારતીય ગુરુ છે જે મૈસૂરમાં રહે છે. કોઈવાર અમેરિકા પણ આવે છે ત્યારે તેમને પણ આપણા આ બહેન મળે છે.

આ પોમેલાબહેન જે યોગમાર્ગના પ્રવાસી છે, એમની પાસે કેટલીક દિવ્ય અનુભૂતિઓ પણ છે. નિયમિત ધ્યાનમાં બેસવાથી સહજ રીતે તેની ફલશ્રુતિ પામે જ ને?

એ બહેન કહે છે મને ધ્યાનમાં ઘણીવાર પ્રકાશદર્શન થાય

છે. એકવાર તો મને ૧૦ ફૂટ ઊંચા શ્રી હનુમાનજીનું દર્શન થયું છે. હવે મને ધ્યાનમાં બેસતાં જ હું જે વિચારું તે બનતું જોવા મળે છે. ધારોકે હું કોઈને માટે પ્રાર્થના કરું તો તે તરત જ સંભળાય છે. હું કોઈને માટે જરાક પણ વિરોધી વિચારું તો તેમાં પણ તરત જ પરિણામ મળતું જોઈ શકું છું. એટલે હવે ડર લાગે છે જોકે શ્રી હનુમાનજી મારી આસપાસ ઉપર નીચે છે એવું પણ અનુભવ્યા કરું છું.

હું ઉઘાડી આંખે ધ્યાન કરું છું. કોઈવાર ફૂલ ઉપર ધ્યાન કરું. કોઈવાર હનુમાનજી ઉપર ધ્યાન કરું. કોઈવાર પ્રાણાયામ સાથે તો કોઈવાર મંત્ર સાથે ધ્યાન કરું છું. મારી દષ્ટિને હું આજ્ઞાયકમાં ને સહસ્રદલચક્રમાં કેન્દ્રિત કરું છું. કોઈવાર જ્યોતને સામે રાખું છું.

શ્રી પોમેલાબહેનની વાત બધી જ શાસ્ત્રોક્ત છે. એ બહેન યોગશાસ્ત્રના, હિન્દુધર્મના બધા જ શબ્દો પણ જાણે છે, સમજે છે, ઈષ્ટદેવ, સુષુમણાનાડી, નમસ્તે, પદમાસન, આજ્ઞાયક, કુંડલીની આ બધા જ શબ્દો એણે આજની વાતચીતમાં વાપર્યા છે.

મા પાસે માર્ગદર્શનની આશાથી જ આવ્યાં છે. એટલે મા પોતાની રીતે તેને સમજાવતાં લખે છે કે—

યોગના નામે માત્ર આસનોને જ મહત્વ ના આપો. માત્ર આસનો એટલે એક જાતનો શારીરિક વ્યાયામ જ ગણાય. આપણે તો યોગના માર્ગે પરમતત્ત્વને પામવા નીકળ્યા છીએ. આત્મતત્ત્વનો અનુભવ કરવા માટે આ બધાં સહાયક બળ છે. તેનો જરૂર જેટલો જ સહયોગ લેવો. બે કલાક આસનો કરી

કરીને ભારે થાક લાગે, તો પછી ધ્યાનમાં સ્થિરતા ના ટકે.

જે અનુભૂતિ થાય છે તે બધા ફલેગસ્ટેશનો છે. જંકશન આત્મા છે ત્યાં જવાનું છે. બીજાને નિંદા ટીકા કરતાં કે ઘૂસપૂસ કરતાં જોવાથી તમને જે ગુસ્સો આવે છે અને તમે તેને કહી દો છો. એને બદલે તમે એ સૌ સાથે મૌન રાખો ને જે જે કહેવાનું મન થાય તે તે તેમને નહીં, તમારા ઈષ્ટદેવ શ્રી હનુમાનજીને કહી દો ને તેમને પ્રાર્થના કરો હે પ્રભુ, આ મારા બધા સાથીદારોમાં જે જે દોષ છે તે તે આપ જ સુધારો.

આપ પન્નાસનમાં જ ધ્યાન કરો તો ઉત્તમ. એક જ વિષય ધ્યાનમાં રાખો. તે મનમાં સ્થિર થાય એટલે આંખ બંધ કરો.

આપણા મનના શુભ કે અશુભ વિચારો સંકલ્પરૂપ ધરી પરિણામ લાવતા જોઈ શકો છો તો યોગમાર્ગના પ્રવાસીએ તો શુભસંકલ્પો જ કરવા. સૌનું મંગલ કરો. સૌનું કલ્યાણ કરો. સૌને સુખી કરો. આવી પ્રાર્થના જ કરવી.

શ્રી પોમેલાબહેને માની બધી જ વાતો ખૂબ સમજપૂર્વક સ્વીકારી છે. વારંવાર હાથ જોડતાં જોડતાં થેંક્યુ—થેંક્યુ કહી કહીને સતત ઝૂકતી રહી છે. એના મુખ ઉપર જાણે કંઈક પામ્યાનો સંતોષ વંચાતો હતો. આનંદથી જાણે માની પાસે બેસવું એને પ્રિય લાગ્યું છે.

સાંજે સત્સંગ છે જાણી સાંજે જરૂર આવીશ એવું કહી વારંવાર હાથ જોડતાં જોડતાં તે બહેન વિદાય થયાં છે, મા તેને પ્રસાદ, માળા, પુસ્તક આપે છે.

વિદેશની ધરતી પર પૂ. માની યાત્રા

મા સર્વેશ્વરી

ત્યાંજ હિમાલય યાત્રીઓનો ફોન હતો. સૌ બદરીનાથથી ઉપરના પ્રદેશમાં ૫ દિવસની પદયાત્રા કરીને સુરક્ષિત આવી ગયા છે. હે પ્રભુ! આભાર.

આ ફોનનું સાધન ગ્રેહામબેલે શોધીને સાચે જ વિશ્વને સંપ ને એકતાનો સંદેશ ધરી દીધો છે.

ક્યાં હિમાલયનું બદરીનાથ તીર્થક્ષેત્ર અને ક્યાં આ કેનેડાનું બેક ને એના સરોવરની આ નૌકા!

છતાં દેશવિદેશના અંતર વીંધીને મંગલ મિલન શ્રવણદ્વારા કરાવી દેનાર હે ગ્રેહામબેલ! આપને સાચે જ અભિનંદન.

હિમાલય યાત્રીઓ માટે થયેલી પ્રાર્થનાઓ જાણે હે પ્રભુ! આપે સાંભળી. બાળકોને સુરક્ષિત રાખ્યા. સર્વ સાત્ત્વિક ઈચ્છાઓ પૂર્ણ કરાવી. પ્રભુ! પ્રણામ, પ્રણામ, પ્રણામ, પ્રણામ, પ્રણામ.

આજે શ્રી જહોન બોટ ચાલુ થતા શંખ વગાડે છે. પાછળથી જાણવા મળ્યું કે સૂર્યનારાયણને વધાવવા શંખનાદ આ બોટમા જહોન કરે જ છે.

સૂર્યનારાયણને વધાવવાની વાત કેથેલીક સંપ્રદાય માને છે તે જાણી આનંદ થયો. પ્રકૃતિના તત્ત્વને દેવસ્વરૂપ માનીને સત્કારવાની જ આ વાત ખ્રિસ્તી ધર્મમાં પણ છે.

જહોનના પિતા કેથેલીક સંપ્રદાયના ધાર્મિક પુરુષ હતા. ૧૦

ડિસેમ્બર : ૨૦૧૦

૫૩

વરસ આ બોટ બનાવવામાં પોતેજ પરિશ્રમ રેડ્યો હતો. તેની ઈચ્છા આ બોટમાં વર્લ્ડ ટૂર (વિશ્વયાત્રા) કરવાની હતી. પોતેજ બનાવી છે એટલે એ બોટનું નામ લેબર ઓફ લવ (પ્રેમનો પરિશ્રમ) આપ્યું છે.

બોટીંગનો કાર્યક્રમ સરસ રહ્યો કારણ વરસાદી વાતાવરણ શાંત હતું. સૂર્યનારાયણ પ્રગટ થયા હતા. ઠંડી પણ ન હતી તો પવન પણ ન હતો. જાણે બધું જ અનુકૂળ કરી દીધું હતું શ્રી હરિએ. શ્રી હરિ જાણે છે કે આ મારી જ સંકીર્તન મંડળી છે. દિવસના ઘણા કલાક સાત્ત્વિક મન સાથે જ વીતાવે છે. યાત્રામાં સૌ પ્રેમ ને સંપથી મને પોકારી રહ્યા છે, તો શ્રી હરિએ પોતાની સર્વોત્તમ ફરજ બજાવી. વાતાવરણ અનુકૂળ, સુરક્ષા કરી, સંકીર્તનનો આનંદ ધર્યો ને પાછા કિનારા ઉપર પણ શ્રી હરિ જ લાવ્યા ને! આભાર, પ્રભુ! પ્રણામ, પ્રણામ, પ્રણામ.

આપણી મંડળી મસ્તીથી આનંદથી શંખનાદ કરતી કરતી સરોવરયાત્રા પૂર્ણ કરી રહી છે.

ત્યાં કિનારા ઉપર જ શ્રી જહોનની પત્ની મળી છે ભાઈ પંકજને તે કહે છે:—

“મારે તમારો આ શુપનો ફોટો જોવો છે, પંકજ પૂછે છે કેમ?”

તે બેન:—મને લાગે છે તમે કોઈ વિશેષ મંડળી છો. અમે એવા જે જે સારા શુપ હોય તેના ફોટા આલ્બમમાં રાખીએ છીએ. કોણ છે આ?

પંકજ એના ઉત્તરમાં માનો ટૂંકમાં પરિચય આપે છે કે મૌન છે અમારાં મા છે.

૫૪

અધ્યાત્મ

તે બેન:—તમારા માનો મુખ્ય સંદેશ શું છે?

પંકજ:—પ્રાર્થના કરો, પ્રભુ સાંભળે છે. અને સૌને પ્રેમ કરો અને સૌને ક્ષમા કરો.

એ વાત થતી હતી ત્યાંજ મા સૌ પાસે ડેક ઉપર ગરબા કરાવે છે, તે પછી પ્રણામ બાળકો માટે કેવી રીતે ઉપયોગી છે, તે સમજાવે છે. ભાઈ રાજુ તેનું અંગ્રેજી કરે છે.

દરેકે દરરોજ ૧૧ પ્રણામ કરવા જોઈએ. દરેક પ્રણામ વખતે જુદી જુદી પ્રાર્થના કરવી જોઈએ.

(૧) હે પ્રભુ! મારી રક્ષા કરજો.

(૨) હે પ્રભુ! મારી સાથે રહેજો.

(૩) હે પ્રભુ! મારા કામમાં મદદ કરજો.

(૪) હે પ્રભુ! મારા મિત્ર બનજો.

(૫) હે પ્રભુ! મને આશીર્વાદ આપો.

(૬) હે પ્રભુ! મારા માતાપિતા બની મને અંકમાં લેજો.

(૭) હે પ્રભુ! મારી સાથે રમવા આવજો.

(૮) હે પ્રભુ! મારી સાથે જમવા આવજો.

(૯) હે પ્રભુ! મને સારી ઊંઘ આપજો.

(૧૦) હે પ્રભુ! મને વહેલો ઉઠાડજો.

(૧૧) હે પ્રભુ! મને સર્વ દિશાએથી સૂર્યની જેમ તેજસ્વી બનાવજો.

માની સ્લેટની આ વાત ભાઈ રાજુ અંગ્રેજીમાં પણ સમજાવતો હતો.

આ વાત શ્રી જહોનની પત્ની સાંભળતી હતી. તેને એ વાત

ડિસેમ્બર : ૨૦૧૦

૫૫

ખૂબ ગમી ગઈ.

અને તે માનો આભાર માનવા, મા જ્યાં બેઠાં હતાં ત્યાં આવી.

તે કહેવા લાગી:—તમારા જેવા વિશેષ વ્યક્તિ મારી બોટમાં બેઠાં તો અમારું અહોભાગ્ય છે. મને આ મા શુભ જોઈને ખૂબ આનંદ થયો. પ્રેમ અને ક્ષમાનો સંદેશ પણ મને ખૂબ ગમ્યો. પ્રાર્થનાની વાત પણ મને ગમી છે. હવે હું પણ અમારા પતિપત્ની વચ્ચે થતા મતભેદ સમયે ક્ષમા માંગી લઈશ.

આભાર. આજે મારા પતિના પિતા હાજર હોત તો તમને ખૂબ આનંદ થાત. તમને મળીને તે ખૂશ થાત તે ખૂબ ધાર્મિક પુરુષ હતા. આભાર આપ સૌનો. મને શુભ ફોટો મોકલજો.

અને સૌ આ ડેક ઉપરથી વિદાય થયા છે.

વિદેશી વ્યક્તિઓ પણ સહજ રીતે જિજ્ઞાસુ બનીને જાણવા માંગતા હોય છે. આકર્ષણ અનુભવતા જોવા મળે છે. કંઈક શુભ સંકલ્પ લ્યો. જેના જેના હોય તેને શ્રી હરિ તેમના અંતરના દર્પણમાં જરાક ઝાંખી ધરી દેતા હશે કે આ કોણ છે!

જરાક આછો પાતળો પડદો હઠાવી એક બે ક્ષણ માટે પણ શ્રી હરિ તે તે અજાણી વ્યક્તિને પણ જગાડવાનું કાર્ય આ યાત્રામાં ઘણીવાર કરતા દેખાય છે.

તે તે મા પાસે આવે છે, માને મળે છે, નમે છે, અહોભાવથી આવે છે ને અહોભાવથી વિદાય લે છે.

અનંત જન્મોની આ મિલન ઝુલન—આવો—આવજોના વ્યવહારો વિવિધ કર્મફળો ધરતી રહે છે. જેના ભાગ્યમાં ક્ષણિક જાગૃતિ હોય તે ક્ષણિક જાગે. જેના ભાગ્યમાં તરત જ જાગવાનું

૫૬

અધ્યાત્મ

હોય તે તરત જ જાગે ને કેટલાક મોડા પણ જાગે ને પાછા સુઈ જાય. એ રીતે આ સૃષ્ટિમાં સૌ ઋણાનુબંધે મળે, છૂટા પડે, જાગે, ઉંઘે, સંબંધ વિસ્તારે ને પાછા વળી કંઈ ગૂંચ પડતાં સંબંધો વિરામ પણ પામે.

આ જહોન કે તેની પત્ની જોડે આ આખી સત્સંગની બસ મંડળીને શાનું સગપણ? શાનો સંબંધ કે શાની ઓળખાણ! છતાં તે મળ્યા ને ૫, ૭, ૧૦ મિનિટમાં તો તે છૂટા પણ પડી ગયા!

મા આજે શ્રી જહોનને ૧૦૦ ડોલરનો પ્રસાદ પણ આપે છે. સુકાનીએ સુરક્ષિત સહેલગાહ કરાવી. તો દરેક બાળકો વતી આભાર સાથે તેને નાનકડી શ્રી લક્ષ્મીની પ્રસાદી પણ આપવી જરૂરી લાગી છે.

એ પ્રસાદી આપતી વખતે માને પેલા ચિત્રકૂટના રામખીલૌના નાવિકનું સ્મરણ થયું છે. શ્રી ગુરુભગવંત સાથે નૌકા વિહાર સૌ યાત્રીઓ પૂરો કરે છે, ત્યારે તે સુકાનીને પણ લક્ષ્મીનો પ્રસાદ અપાયો હતો.

સુકાની દેશનો હોય કે વિદેશનો હોય, જાણીતો હોય કે અજાણ્યો હોય, ભાડું લેતો હોય કે ના લેતો હોય, માને એ બધા પ્રશ્નો સતાવતા નથી, કારણ માના શ્રી હૈયે જે મુકામ કરીને પડાવ નાંખી બેઠા છે, તેના હેતના હુકમોને જ વધાવવાની માને ટેવ પડી છે. શ્રી હરિ—ગુરુ ભગવંત જે ગણો તે. તે જે પ્રેરણા કરે તે પ્રમાણે મા વર્તે છે. અને એ નાની નાની પ્રેરણાત્મક કાર્યવાહી પણ સાથે જ ઉપયોગી ઠરી જ છે.

નૌકાવિહાર પછી સૌ ટેલીફોનના શોધક વૈજ્ઞાનિક શ્રી ગ્રેહામબેલને મળવા ગયા છે. હા. એ વૈજ્ઞાનિક પ્રતિભાને ક્યાં

ડિસેમ્બર : ૨૦૧૦

૫૭

કદી મૃત્યુ નડે છે. એ તો સદા જીવંત છે. એની શોધમાં જ તો એ પથરાયેલા જીવે છે.

આ વિશ્વને એની આ શોધ ખૂબ જ ઉપયોગી ઠરી છે. સૌ તેને મન મૂકીને ૨ કલાક માણે છે.

મા એ સ્મારકમાં જવાનું માંડી વાળે છે. મંત્રજપ કરે છે. જરા બહાર બાગમાં બેઠાં છે. બાળકો માટે આઈસક્રીમની શોધ કરી લે છે.

બધાં બાળકો સ્મારકને જોવામાં ઘણો સમય વીતાવે છે. તે પછી આઈસક્રીમ પાર્ટી. હા, ગોપીબેનના જન્મ નિમિત્તે પંકજકાકા તરફથી સૌને આઈસક્રીમ.

આ યાત્રામાં બહેન નયના તથા બહેન પૂજા ફળાહાર ઉપર જ રહ્યાં છે. આજે મા એ બન્નેને ફરજિયાત વિવિધ જાતનાં આઈસક્રીમ ખવડાવવાનો આગ્રહ કરે છે. બન્નેએ માની ઈચ્છા પાળી બતાવી છે. આ આનંદયાત્રા, સંનિધિ સુખ યાત્રામાં સૌ સાથે આનંદથી જીવવાનું, સૌ સાથે આઈસક્રીમનો પ્રસાદ પણ લેવાનું, જરૂરી જ છે ને! પૂજા, નયનાને આઈસક્રીમ વિવિધ ધરીને સૌ રક્ષામમની ધૂનથી વધાવી પણ લે છે.

અને તે પછી સૌ પાછા બસમાં બેઠા છે. આપણી મોટલના વિશ્રામ સ્થળે બધા જ યાત્રીઓ સાથે સમૂહમાં તસ્વીર લીધી છે.

તે પછી ભારે પરિશ્રમનો અનુભવ થયો છે. પરિણામે સ્નાન કરી ફરજિયાત વિશ્રામ થયો છે.

આજે હવામાન સ્વચ્છ હતું. શ્રી સૂર્યનારાયણ જાણે સૌને દર્શન આપવા, નૌકાવિહારને વધુ આનંદિત બનાવવા, સેવામાં હાજર થયા છે. સૂર્યનારાયણની એ સેવા સાથે જ વંદનીય હતી.

૫૮

અધ્યાત્મ

હવામાન તો બે દિવસ ભારે વરસાદની આગાહી કરતું રહ્યું, પણ શ્રી ગુરૂભગવંતે આપણી યાત્રાને એવાં કોઈ તોફાન ના નડે તેની સંભાળ લીધી.

હે હરિ, આપ સતત સાથે છો, પાસે છો, ઉપર છો, નીચે છો. આગળ છો, પાછળ છો સર્વત્ર છો તો જ આ યાત્રા સુરક્ષિત રહી છે.

કોઈ માંદગીને નથી, વર્યા કોઈને શરીરની પણ ઈજા નથી થઈ. કોઈ મરણને શરણ પણ નથી થયા. કોઈ ખોવાયા પણ નથી, તો કોઈ રીસાયા પણ નથી. હે ગુરૂભગવંત, આપની અનેક પ્રકારની સંભાળ માટે અમારા સૌના શતશત પ્રણામ. હે પ્રભુ, આપના પાવન શ્રી ચરણે ક્ષમાભાવે પ્રણામ, પ્રણામ, પ્રણામ.

(ક્રમશઃ)

માએ સોંપેલાં કાર્યમાં 'મા'ની સહાય તો સતત મળતી રહે છે .

—મા

ફોન : દુકાન : ૨૨૫૮૮૧૨ ઘર : ૨૬૬૪૦૭૮

મોબાઈલ : ૯૩૭૪૭૧૦૩૦૪

દીપક સી. મહેતા

❖ કૃષ્ણા ફિલ્મ્સ એન્ડ સ્ટુડિઓ ❖

૧, શ્યામ એપાર્ટમેન્ટ, કાકડીઆ કોમ્પ્લેક્સ પાસે,

ઘોડદોડ રોડ, સુરત-૩૯૫૦૦૧

રાધાના શ્યામ

સર્વેશ્વરી

રાધાના શ્યામ! તારી પાસે હું માગું,
જીવન મારું ધન્ય કરું.
જપ—તપ—સાધના થાય નિરંતર,
ભૂલું કદીયે તુજને નહીં;
સંસારમધ્યે સાર ગ્રહીને
કાર્ય મહારું સાર્થક કરું..... રાધાના.....
સૃષ્ટિ સકળ ના સન્માને છોને,
પ્રભુપ્રેમે મસ્તી માણું ખરી;
અંતરમાં આનંદ ધારી શકું હું,
એવી અડગતા હૈયે ધરું..... રાધાના.....
દુનિયાની આશ તજ તારા મંદિરિયે,
પગલાં ભરાવજે ભાવ ભરી;
સાયો સખા છે જીવનનો મારો,
અનુભૂતિ એવી ઉરમાં ભરું..... રાધાના.....

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ પાસે કોઈ સ્થૂળ સુખોપભોગનાં સાધનો નથી માંગવાનાં. પ્રભુ પોતે આપવા માટે પ્રસન્ન થાય એવી માંગણી જ પ્રભુને ગમે.

માનવશરીર મળ્યું તો પ્રભુભજન નિરંતર થાય અને એમાં સંસારનાં કામકાજ વચ્ચે પ્રભુનું વિસ્મરણ ના થાય એ જરૂરી છે. સંસારના જે બનાવો બને તેમને તટસ્થભાવે જોઈને, સારતત્ત્વને સ્વીકારીને, સાધના ક્ષેત્રે આગળ વધી શકાય એવું, હે પ્રભુ! તું આપજે.

દુનિયા માન આપે કે અપમાનિત કરે, પણ તારા પવિત્ર પ્રેમમાં જ નિશદિન મસ્તી માણીએ એ સારું જીવનને આનંદમય બનાવજે.

તુંજ મારો સાયો સ્વજન છે એવું દિલમાં દ્રઢ કરાવીને, તારી જ આશા રાખું એવો ભાવ જગાડજે.

જીવનને ધન્ય બનાવવા માટે પ્રભુ પાસે એવી માંગણી થઈ.

★ ગંગાજનું માહાત્મ્ય ★

ગંગાનું નામ પોકારે, સેંકડો યોજને રહ્યો,
તે પણ પાપથી છૂટે, શું કે'વું સ્નાન પુણ્યનું?
પ્રકટી વિષ્ણુપાદેથી રહે શંકરને શિરે,
સેવતા મુનિ ને દેવો નર સેવ્યે નવાઈ શી?
એ તો આશ્ચર્ય છે મોટું માયાનું જગમાં ખરે,
“ગંગા” નામ છતાં પ્રાપ્ત લોકો નરક જાય છે.
“ગંગા એવા અક્ષરો એ બોલે એક જ વાર કો,
સર્વ પાપ થકી છૂટી વિષ્ણુ લોકે જશે નકી.

રસેશ્વરી

(ગતાંકથી ચાલુ)

શ્રી યોગેશ્વરજી

‘યમુના જળને કાલિયા નાગે દૂષિત કરી નાખ્યું છે. એણે ફેલાવેલા ઝેરથી પ્રાણીઓ એનો લાભ નથી લઈ શકતા અને એને પીતાંવેત જ મરી જાય છે.’

‘પણ એનું શું થઈ શકે?’

‘બીજું શું થઈ શકે? મારા જીવનનો બીજો શો ઉપયોગ છે? જનતાની સેવા માટે જ મારું શરીરધારણ છે. મારે કાલિય નાગનો સામનો કરી, દંડ દઈને યમુનાના એ વિષાક્ત કુંડને નિર્મળ કરવો પડશે. એના વિષવાયુના સ્પર્શથી વૃક્ષો, પશુપક્ષીઓ તથા માનવો નિર્જીવ બની જાય છે.’

‘પરંતુ તારાથી એનો સફળતાપૂર્વક સામનો થઈ શકશે?’

‘અવશ્ય થઈ શકશે. મારી શક્તિ બીજા ક્યા કામમાં આવવાની છે?’

‘પરંતુ એ તો ખૂબ જ બળવાન છે.’ સુપ્રિયા બોલી: ‘તારું સુકુમાર શરીર જોતાં તું એને પહોંચી શકીશ કે કેમ એ શંકા છે.’

‘હું એને જરૂર પહોંચી શકીશ.’ કૃષ્ણે સસ્મિત કહેવા માંડ્યું; ‘સમાજની એટલી સેવા કરવા જેવી છે. આપણું વૃંદાવન સર્વોત્તમ, સુખમય અને સર્વાંગસુંદર બને એ માટે બનતું બધું જ કરી છૂટવાની જરૂર છે. જનતા આપણી પાસે એટલી અપેક્ષા રાખે છે.’

યમુનાનો એ કુંડ આવ્યો એટલે એના તરફ અંગુલિનિર્દેશ કરીને કૃષ્ણે આગળ કહ્યું:

‘રાધા! કાલિયા નાગનો એ કુંડ આ રહ્યો. સમાજમાં એવા તો કેટલાય કુકર્મ કરનાર કાલિયા નાગો છે. એ એમના કુકર્મની અસરોથી સમાજને વિષાક્ત, વિપત્તિગ્રસ્ત, વિષાદયુક્ત અને વેદનામય બનાવી રહ્યા છે. એમણે સમાજની સુખશાંતિ નષ્ટ કરી નાખી છે: સમાજજીવનને દૂષિત, દુઃખમય ને અપવિત્ર બનાવ્યું છે. એમનો સામનો કરીને સમાજને શુદ્ધ કરવા માટે જ મારો જન્મ છે. એ મંગલ કાર્યમાં તારી ને સુપ્રિયાની શુભેચ્છા માગું છું.’

‘અમારી શુભેચ્છા?’

‘હા. સ્નેહીજનોની શુભેચ્છામાં ધાર્યા કરતાં ઘણું વધારે સામર્થ્ય હોય છે. એ ઉત્સાહ આપે છે ને શક્તિ પૂરી પાડે છે. તારી ને સુપ્રિયાની શુભેચ્છા મારે મન ઘણી કીમતી છે.’

‘જો એમ જ હોય તો અમારી શુભેચ્છા તારી સાથે જ છે.’

કૃષ્ણે સ્મિત કરીને કહ્યું:

‘ત્યારે તો મારો મનોરથ પૂરો થઈ ગયો એમ જ સમજી લેજો. મને જે જોઈતું તું તે મળી ગયું.’

સુપ્રિયાએ કહ્યું:

‘તારે રાધાની શુભેચ્છા જ જોઈએ છે કે રાધાનું હૃદય? એ તો તને કેવળ શુભેચ્છા પ્રદાન કરવા નહીં, હૃદય અર્પવા તૈયાર થઈ છે.’

‘તો શું એણે એ હૃદય અર્પ્યું નથી?’

‘અર્પ્યું છે.’ રાધા બોલી; પરંતુ તેં એ હૃદયને સ્વીકાર્યું ખરું?’

‘સ્વીકાર્યું છે. પરંતુ તારું હૃદય મને અર્પીને તું હૃદયવિહોણી

બની ગઈ છે?’

‘એ તો મારાથી કેવી રીતે કહી શકાય?’

‘જરૂર કહી શકાય.’

રાધા કાંઈ બોલી નહીં એટલે કૃષ્ણે પોતે જ કહ્યું:

‘તું હૃદયવિહોણી ના બની જાય એટલા માટે મેં એક કીમિયો કર્યો છે તારી પાસે તો એવા કેટલાય કીમિયા છે, એટલે એમાં કાંઈ નવાઈ નથી; પણ એ કીમિયો કયો છે, તે કહી બતાવ તો ખરો.’

‘એ કીમિયો ખૂબ જ કીમતી છે ને જેનેતેને કહી બતાવવા જેવો નથી.’

‘પણ મને કહેવા જેવો છે કે નહીં?’

‘તારાથી તો હું ક્યાં કશું છૂપું રાખું છે?’

‘તો પછી સુપ્રિયાથી?’

‘સુપ્રિયાથી છૂપું રાખવાની જરૂર નથી.’

‘તો પછી? બીજું કોઈ તો અહીં છે જ કોણ? અમે એ કીમિયાને જાણીએ તો ખરી.’

‘તમારે તેને જાણવો જ છે?’

‘જરૂર. જો તને કશી હરકત ના હોય તો.’

‘વાત એમ છે કે તારું હૃદય તે પ્રથમ મેળાપે જ મને આપી દીધું છે તેમ મારું હૃદય મેં તને આપ્યું છે. આપણી વચ્ચે એવી રીતે હૃદયની અદલાબદલી થવાથી આપણામાંથી કોઈ પણ હૃદય વિનાનું નથી રહ્યું.’

રાધા તથા સુપ્રિયા હસી પડી.

રાધા બોલી:

‘તેં કીમિયો તો ઘણો સરસ કર્યો.’

‘તને ગમ્યો કે નહીં?’

‘ગમ્યો એટલું જ નહીં પરંતુ ખૂબ જ ગમ્યો. કેમ ના ગમે?’

સુપ્રિયાએ સુમધુર સ્વરે કહ્યું:

‘કૃષ્ણ, તું વાંસળી વગાડવામાં જેટલો કુશળ કે સિદ્ધહસ્ત છે તેવો જ સિદ્ધહસ્ત બોલવામાં પણ છે. વાંસળીના સ્વરની પેઠે તારાં વચન પણ ખૂબ જ મીઠાં લાગે છે.’

‘સુપ્રિયાની વાત સંપૂર્ણ સાચી છે. તારા સુધામય શબ્દો સંતમ અંતરને શાંતિ આપે છે, પ્રેરણાથી પરિપ્લાવિત કરે છે, ને પ્રકાશ ધરે છે. એ બંસીસ્વર કરતાં ઓછા સુમધુર નથી લાગતા, એમ થાય છે કે એમને સાંભળ્યા જ કરીએ. એથી અંતર સહેજ પણ નથી ધરાતું.’

કૃષ્ણે કહ્યું:

‘એ તો તારો ને સુપ્રિયાનો પ્રેમ છે, રાધા! એટલે એવું લાગે છે.’

‘પ્રેમ તો છે જ, પરંતુ વાસ્તવિકતા પણ એવી જ છે. એનો મને ને સુપ્રિયાને જ નહીં, પ્રત્યેક મનુષ્યને અનુભવ છે. પ્રત્યેક મનુષ્યને અથવા સ્ત્રીપુરુષને જ નહીં, જીવમાત્રને, જડ પદાર્થને પણ. કારણકે તારા સરસ સુધામય શબ્દો સાંભળીને યમુના પણ આનંદથી નાચી ઊઠે છે. વ્રજની ધરતી પણ પ્રેમરસમાં મસ્ત બની જાય છે. વૃક્ષો ડોલી ને પુષ્પો પ્રકટી ઊઠે છે. પવનની લહરી લાલિત્યમયી બનીને વહ્યા કરે છે. અને એમ જડચેતનનાત્મક સમસ્ત સૃષ્ટિ અવનવા આસ્વાદથી અમૃતમય બની જાય છે.’